

Ειδική έκθεση

Υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία

Περιορισμένος ο πρακτικός αντίκτυπος της δράσης της ΕΕ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Περιεχόμενα

	Σημείο
Σύνοψη	I-IX
Εισαγωγή	01-17
Πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία	08
Καθήκοντα και αρμοδιότητες	09-13
Ενωσιακή και εθνική χρηματοδότηση για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία	14-17
Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου	18-24
Παρατηρήσεις	25-85
Η Επιτροπή δεν διαθέτει πλήρη εικόνα της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ	25-34
Οι ορισμοί και τα κριτήρια για την αναγνώριση καθεστώτος αναπηρίας στα κράτη μέλη δεν είναι συγκρίσιμα	26-29
Οι στατιστικές της ΕΕ δεν είναι συγκρίσιμες με τις αντίστοιχες που βασίζονται σε εθνικούς ορισμούς	30-34
Η στρατηγική 2021-2030 περιλαμβάνει σημαντικές πρωτοβουλίες για την ένταξη, αλλά ορισμένα καίρια ζητήματα παραμένουν ανεπίλυτα	35-69
Η στρατηγική 2021-2030 μετουσιώνει τις αρχές της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών σε συγκεκριμένους στόχους και επιχειρησιακές δράσεις	37-39
Η στρατηγική 2021-2030 αντιμετωπίζει τις περισσότερες από τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν κατά την αξιολόγηση της προηγούμενης στρατηγικής, αλλά ορισμένα καίρια ζητήματα παραμένουν ανεπίλυτα	40-50
Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής 2021-2030 που ελέγξαμε σημειώνουν πρόοδο, αλλά ο αντίκτυπός τους δεν μπορεί ακόμη να αξιολογηθεί	51-60
Ηγεσία διά του παραδείγματος: ως εργοδότες, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ λαμβάνουν φιλόδοξα μέτρα για τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία, όμως τα αποδεδειγμένα αποτελέσματα είναι περιορισμένα	61-69

Η Επιτροπή διαθέτει περιορισμένα μόνο στοιχεία σχετικά με το ύψος της ενωσιακής χρηματοδότησης που διατίθεται σε μέτρα στήριξης ατόμων με αναπηρία **70-85**

Το πλαίσιο παρακολούθησης για αμφότερες τις περιόδους προγραμματισμού δεν καθιστά δυνατή την αξιολόγηση της συμβολής της ενωσιακής χρηματοδότησης στη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία **71-77**

Ο οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος και οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σχετικά με τη χρηματοδότηση μέτρων για τα άτομα με αναπηρία κατά την περίοδο 2021-2027 μπορεί να έχουν περιορισμένο αντίκτυπο **78-85**

Συμπεράσματα και συστάσεις **86-94**

Παράρτημα

Εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής 2021-2030 και η πορεία τους

Συντομογραφίες

Γλωσσάριο

Απαντήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρονογραμμή

Κλιμάκιο ελέγχου

Σύνοψη

I Περίπου το ένα τέταρτο των πολιτών της ΕΕ ηλικίας 16 ετών και άνω δηλώνουν ότι έχουν κάποια αναπηρία που περιορίζει τις καθημερινές τους δραστηριότητες. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της είναι συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και έχουν, ως εκ τούτου, αναλάβει τη δέσμευση να προωθούν την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων αυτών στην καθημερινή ζωή. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ έχει εγκρίνει διάφορες στρατηγικές που αποσκοπούν στη βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία παρέχοντας υποστήριξη στα κράτη μέλη, τα οποία φέρουν την πρωταρχική ευθύνη για τις πολιτικές στον τομέα της κοινωνικής ένταξης, της απασχόλησης και της εκπαίδευσης.

II Στο πλαίσιο του ελέγχου μας αξιολογήσαμε την αποτελεσματικότητα των δράσεων της Επιτροπής για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία στα κράτη μέλη. Εξετάσαμε κατά πόσο τα εφαρμοζόμενα στα κράτη μέλη κριτήρια για την αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας καθιστούσαν δυνατή την αμοιβαία αναγνώρισή του σε ολόκληρη την ΕΕ. Ακόμη, εξετάσαμε αν η Επιτροπή διέθετε πλήρη εικόνα της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ, βασισμένη σε συγκρίσιμες στατιστικές. Αξιολογήσαμε τον σχεδιασμό της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030. Εξετάσαμε επίσης τον τρόπο με τον οποίο πέντε θεσμικά όργανα της ΕΕ υποστήριξαν, ως εργοδότες, τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό τους. Επιπλέον, εξετάσαμε την αποτελεσματικότητα της στόχευσης της χρηματοδότησης της ΕΕ για τις περιόδους προγραμματισμού 2014-2020 και 2021-2027 στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία και κατά πόσον υπήρξε σχετική παρακολούθηση.

III Πρόθεσή μας είναι ο έλεγχός μας να συμβάλει στην ενδιάμεση αξιολόγηση, αφενός, της στρατηγικής 2021-2030 και, αφετέρου, της χρηματοδότησης της περιόδου προγραμματισμού 2021-2027. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει εισηγηθεί επανειλημμένα τη διενέργεια ελέγχου επί του εν προκειμένω θέματος.

IV Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι ο αντίκτυπος των δράσεων της ΕΕ για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία ήταν περιορισμένος. Συνολικά, οι βασικοί δείκτες ισότητας για τα άτομα με αναπηρία δεν είχαν βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Διαπιστώσαμε επίσης ότι τα κριτήρια που εφαρμόζονταν για την αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας διέφεραν μεταξύ των κρατών μελών και ότι οι επιμέρους αποκεντρωμένες αρχές των κρατών μελών τα ερμήνευαν ενίοτε με διαφορετικό τρόπο. Δεν ήταν πάντοτε δυνατή η αντιπαραβολή των στατιστικών στοιχείων που συγκεντρώνονται σε αυτή τη βάση με τα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ, που προέρχονται από έρευνες στις οποίες οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες δηλώνουν οι ίδιοι/-ες την όποια αναπηρία τους. Εντοπίσαμε επίσης ορισμένες αδυναμίες στις

στατιστικές της ΕΕ από την άποψη της κάλυψης, της συχνότητας και του βαθμού λεπτομέρειας. Οι διαφορές αυτές στα δεδομένα ενδέχεται να υπονομεύουν την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας σε ολόκληρη την ΕΕ.

V Στη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 τίθενται στόχοι και προτεραιότητες δράσης σε διάφορους τομείς, όπως η προσβασιμότητα, τα δικαιώματα των πολιτών, η ποιότητα ζωής, η ισότιμη πρόσβαση και η απαγόρευση των διακρίσεων, καθώς και η προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Επίσης, αντιμετωπίζονται οι περισσότερες από τις αδυναμίες που είχαν εντοπιστεί στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία της περιόδου 2010-2020. Ωστόσο, ορισμένα βασικά ζητήματα που εμπίπτουν εν μέρει τουλάχιστον στην αρμοδιότητα της Επιτροπής δεν έχουν επιλυθεί. Αυτά είναι η ανεπαρκής σύνδεση μεταξύ της στρατηγικής 2021-2030 και της χρηματοδότησης της ΕΕ, η μη επανεξέταση του συνόλου των σημαντικών ενωσιακών νομοθετικών πράξεων προκειμένου να αξιολογηθεί η συμμόρφωσή τους με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, και η στασιμότητα όσον αφορά τη σχετική νομοθεσία.

VI Η στρατηγική 2021-2030 περιλαμβάνει νέες πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της αμοιβαίας αναγνώρισης του καθεστώτος αναπηρίας (ευρωπαϊκή κάρτα αναπηρίας) ή στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία (δέσμη μέτρων για την απασχόληση ατόμων με αναπηρία). Επίσης, με τη στρατηγική αυτή, η Επιτροπή δεσμεύεται να δώσει το παράδειγμα προωθώντας τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό της, και καλεί τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να ακολουθήσουν το παράδειγμα αυτό. Ωστόσο, ο αντίκτυπος των πρωτοβουλιών δεν μπορεί ακόμη να αξιολογηθεί.

VII Διαπιστώσαμε ότι, εκ του σχεδιασμού του, το πλαίσιο παρακολούθησης της Επιτροπής δεν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον βαθμό στον οποίο η χρηματοδότηση της ΕΕ συνέβαλε στη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία κατά амφότερες τις περιόδους προγραμματισμού 2014-2020 και 2021-2027. Τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής δεν περιλαμβάνουν κατηγορία δαπανών για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία. Η νομοθεσία της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 εισήγαγε νέες απαιτήσεις σχετικά με τον οριζόντιο αναγκαίο πρόσφορο όρο για την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Ωστόσο, αυτές δεν αναμένεται να βελτιώσουν παρά ελάχιστα τη στόχευση της χρηματοδότησης της ΕΕ στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

VIII Βάσει των συμπερασμάτων αυτών, συνιστούμε στην Επιτροπή:

- α) να εξασφαλίσει περισσότερα συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία από την άποψη της κάλυψης, της συχνότητας και του βαθμού λεπτομέρειας, κάτι που αποτελεί μία από τις βάσεις μέτρησης του αντικτύπου και της αποτελεσματικότητας της πολιτικής της ΕΕ που αποσκοπεί στη διασφάλιση ίσων δικαιωμάτων για τα άτομα με αναπηρία·
- β) να επανεξετάσει σταδιακά τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογήσει τη συμμόρφωσή της με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, και να λάβει κατάλληλα μέτρα για την υποστήριξη του Συμβουλίου αναφορικά με τη θέσπιση της οδηγίας για την ίση μεταχείριση· και
- γ) να καταβάλει προσπάθειες για την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας στην ΕΕ, τηρουμένων των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

IX Επιπλέον, συνιστούμε στα θεσμικά όργανα της ΕΕ να μετρούν την πρόοδό τους όσον αφορά τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό τους και να υποβάλλουν τακτικά σχετικά στοιχεία ώστε να αποδεικνύουν ότι δίνουν το παράδειγμα.

Εισαγωγή

01 Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (εφεξής «σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών»), που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2006, δίνει αρκετά ευρύ ορισμό στην έννοια της αναπηρίας: «Στα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) συμπεριλαμβάνονται άτομα με μακροχρόνιες σωματικές, νοητικές, πνευματικές ή αισθητηριακές βλάβες, οι οποίες σε αλληλεπίδραση με διάφορα εμπόδια δύνανται να παρεμποδίσουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με τους άλλους»¹. Στην παρούσα έκθεση, ο όρος «άτομα με αναπηρία» χρησιμοποιείται όπως ορίζεται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών.

02 Από έρευνα της Eurostat του 2021 προέκυψε ότι περί το 25 % των ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω στην ΕΕ δηλώνει ότι έχει μια αναπηρία, είτε βαριά είτε λιγότερο βαριά (βλέπε [γράφημα 1](#)). Το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 87 εκατομμύρια άτομα, εκ των οποίων περισσότερα από 24 εκατομμύρια θεωρούν ότι έχουν μία ή περισσότερες σοβαρές αναπηρίες². Τα στοιχεία του 2021 δεν περιλαμβάνουν τα άτομα με αναπηρία που ζουν σε ιδρύματα (που εκτιμώνται σε πάνω από 1 εκατομμύριο παιδιά και ενήλικες κάτω των 65 ετών και πάνω από 2 εκατομμύρια ενήλικες άνω των 65 ετών)³.

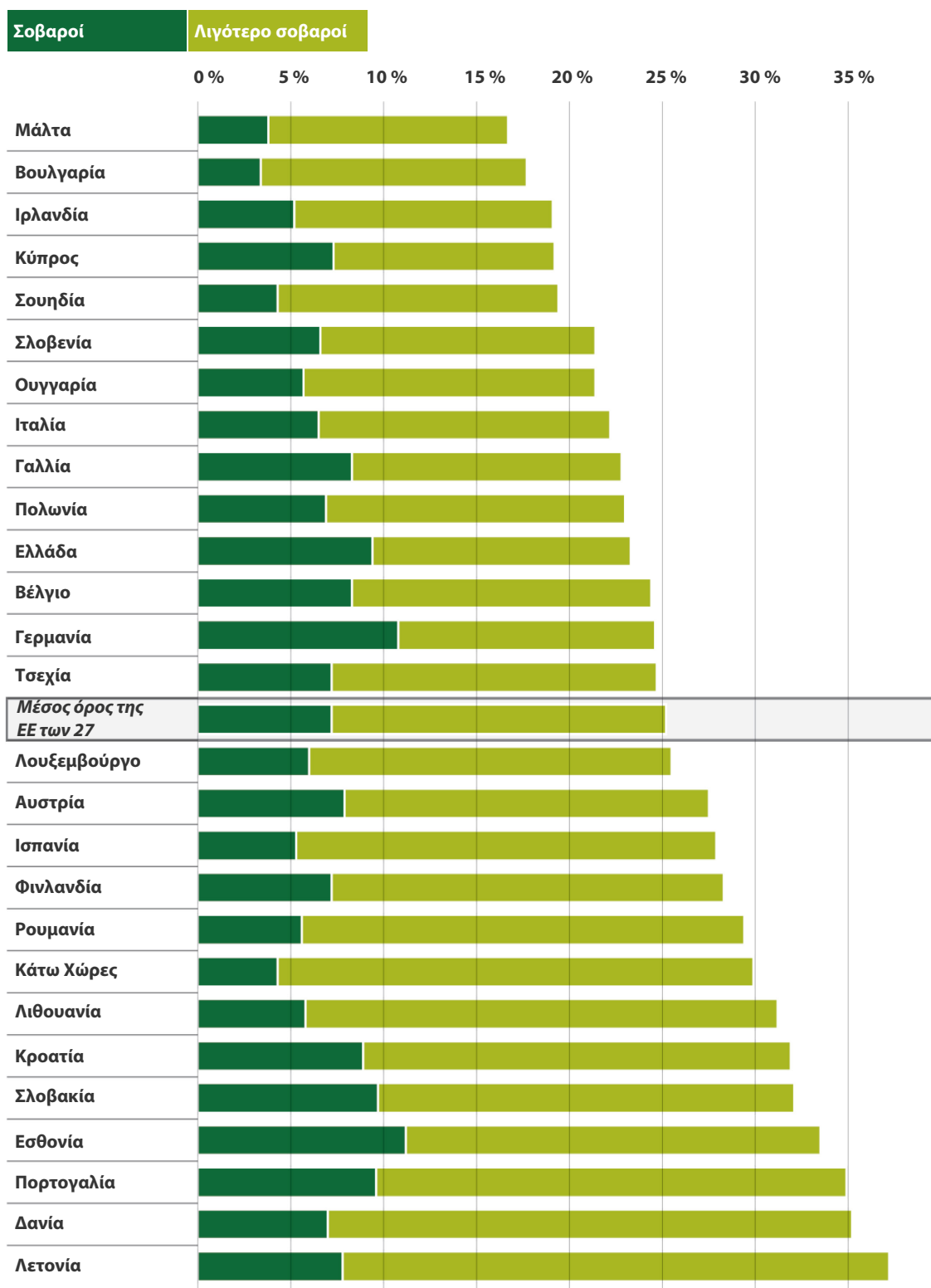
03 Η έρευνα κατέδειξε επίσης σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Παραδείγματος χάριν, η συχνότητα δήλωσης των κατά υποκειμενική αντίληψη μακροχρόνιων περιορισμών κυμαινόταν από 16,7 % στη Μάλτα έως 37,1 % στη Λετονία (βλέπε [γράφημα 1](#)).

¹ Άρθρο 1 της [σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών](#).

² Έκθεση «Επίτευξη ίσων δικαιωμάτων για τα άτομα με αναπηρία» [2022/2026 (INI)].

³ Ένωση ισότητας: στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030, COM(2021) 101.

Γράφημα 1 – Μακροχρόνιοι περιορισμοί, κατά υποκειμενική αντίληψη, σε συνήθειες δραστηριότητες λόγω προβλήματος υγείας, 2021 (ποσοστό)

Σημ.: Πληθυσμός ηλικίας 16 ετών και άνω, στον οποίο δεν περιλαμβάνονται άτομα που ζουν σε ιδρύματα. Τα στοιχεία για τη Σλοβακία αφορούν το έτος 2020.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

04 Λόγω της γήρανσης του πληθυσμού της ΕΕ, το ποσοστό και ο αριθμός των ατόμων με αναπηρία αναμένεται να αυξηθούν. Στην έκθεσή της του 2020 σχετικά με τη δημογραφική αλλαγή⁴, η Επιτροπή ανέφερε ότι το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω προβλέπεται να αυξηθεί κατά προσέγγιση από 20 % το 2019 σε 30 % έως το 2070, με το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 80 ετών και άνω να υπερδιπλασιάζεται σε 13 %. Σύμφωνα με την ίδια έκθεση, δεδομένου ότι το 49 % των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω δήλωσαν αναπηρία ή μακροχρόνιο περιορισμό στις δραστηριότητές τους το 2018, αυτή η δημογραφική εξέλιξη θα προκαλέσει αύξηση του επιπολασμού των αναπηριών. Οι ίδιες προβλέψεις καταδεικνύουν αύξηση του αριθμού των ατόμων που ενδέχεται να χρειαστούν μακροχρόνια φροντίδα στην ΕΕ από 30,8 εκατομμύρια το 2019 σε 33,7 εκατομμύρια το 2030 και σε 38,1 εκατομμύρια το 2050⁵. Το γεγονός αυτό θα επιτείνει την πίεση που ασκείται στα συστήματα περίθαλψης των κρατών μελών (*γράφημα 2* και *γράφημα 3*).

⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Report on the Impact of Demographic Change*.

⁵ Επιτροπή κοινωνικής προστασίας και Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *2021 Long-term care report: Trends, challenges and opportunities in an ageing society*, τεύχος 1, 2021.

Γράφημα 2 – Άτομα με κατά υποκειμενική αντίληψη μακροχρόνιους περιορισμούς στις συνήθεις δραστηριότητές τους λόγω προβλημάτων υγείας, ανά φύλο και ηλικία, 2021 (ποσοστό)

Σημ.: Τυχόν διαφορά στο συνολικό ποσοστό οφείλεται στη στρογγυλοποίηση.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Γράφημα 3 – Βαθμός δυσκολίας στη διεκπεραίωση δραστηριοτήτων προσωπικής φροντίδας ή οικιακών δραστηριοτήτων, άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω, 2019 (ποσοστό)

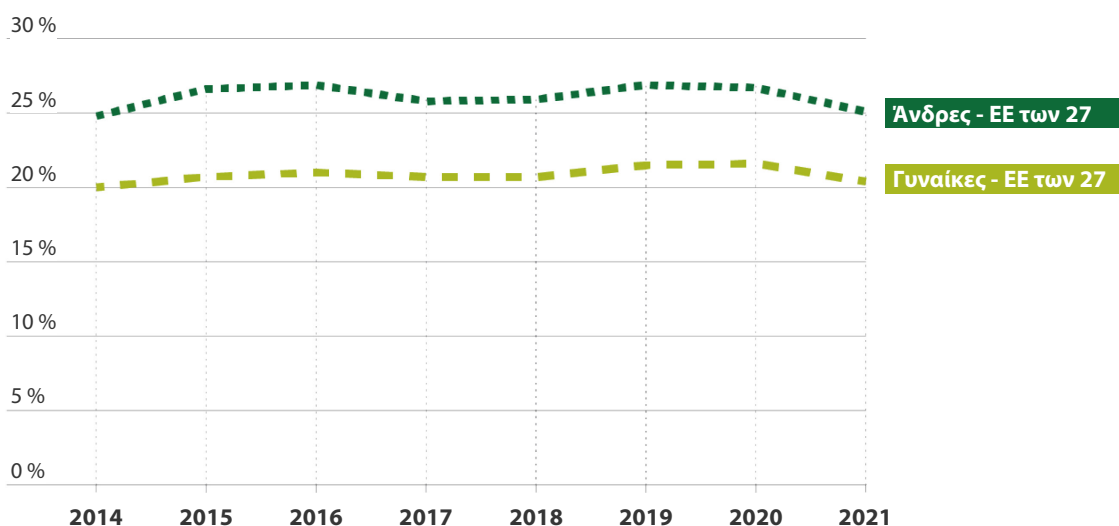

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

05 Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγειονομική περίθαλψη, τον αθλητισμό και τον πολιτισμό. Αντιμετωπίζουν επίσης περισσότερες δυσκολίες όσον αφορά τη συμμετοχή στην πολιτική ζωή, διατρέχουν δε μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού⁶. Τα τελευταία χρόνια δεν έχει σημειωθεί σημαντική βελτίωση σε βασικούς δείκτες ισότητας σε ολόκληρη την ΕΕ, όπως το χάσμα απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία ή ο κίνδυνος φτώχειας (βλέπε [γράφημα 4](#) και [γράφημα 5](#)).

06 Μόλις το 50,8 % των ατόμων με αναπηρία εργάζεται, έναντι του 75 % των ατόμων χωρίς αναπηρία⁷. Βάσει των ερευνών της Eurostat, το χάσμα απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία στην ΕΕ ανερχόταν σε 23,1 εκατοστιαίες μονάδες το 2021, ήτοι στο ίδιο σχεδόν επίπεδο με εκείνο του 2014 (22,7), όταν ξεκίνησε η μέτρηση του δείκτη. Το χάσμα είναι μεγαλύτερο για τους άνδρες από ό,τι για τις γυναίκες. Ομοίως, τα άτομα με αναπηρία διέτρεχαν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (29,7 %) από ό,τι τα άτομα χωρίς αναπηρία (18,8 %) το 2021. Ο κίνδυνος αυτός δεν έχει μεταβληθεί σημαντικά από το 2015 (30,4 % και 21,1 % αντίστοιχα) και είναι μεγαλύτερος για τις γυναίκες από ό,τι για τους άνδρες.

Γράφημα 4 – Χάσμα απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία ανά φύλο στην ΕΕ, 2014-2021 (εκατοστιαίες μονάδες)

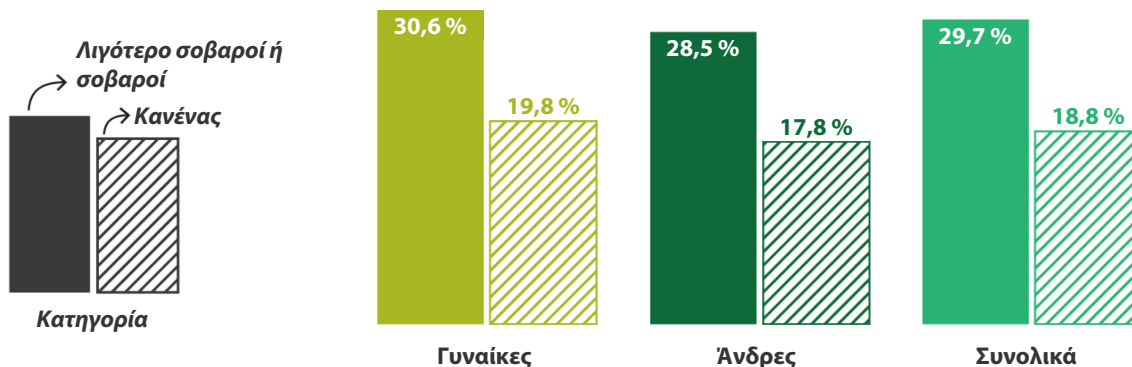
Σημ.: Πληθυσμός ηλικίας 15-64 ετών.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

⁶ COM(2021) 101.

⁷ COM(2021) 101.

Γράφημα 5 – Άτομα που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού ανά επίπεδο περιορισμού των δραστηριοτήτων και φύλο στην ΕΕ, 2021 (ποσοστό)

Σημ.: Πληθυσμός ηλικίας 16 ετών και άνω. Το σύνολο αναφέρεται στο σύνολο ανδρών και γυναικών.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

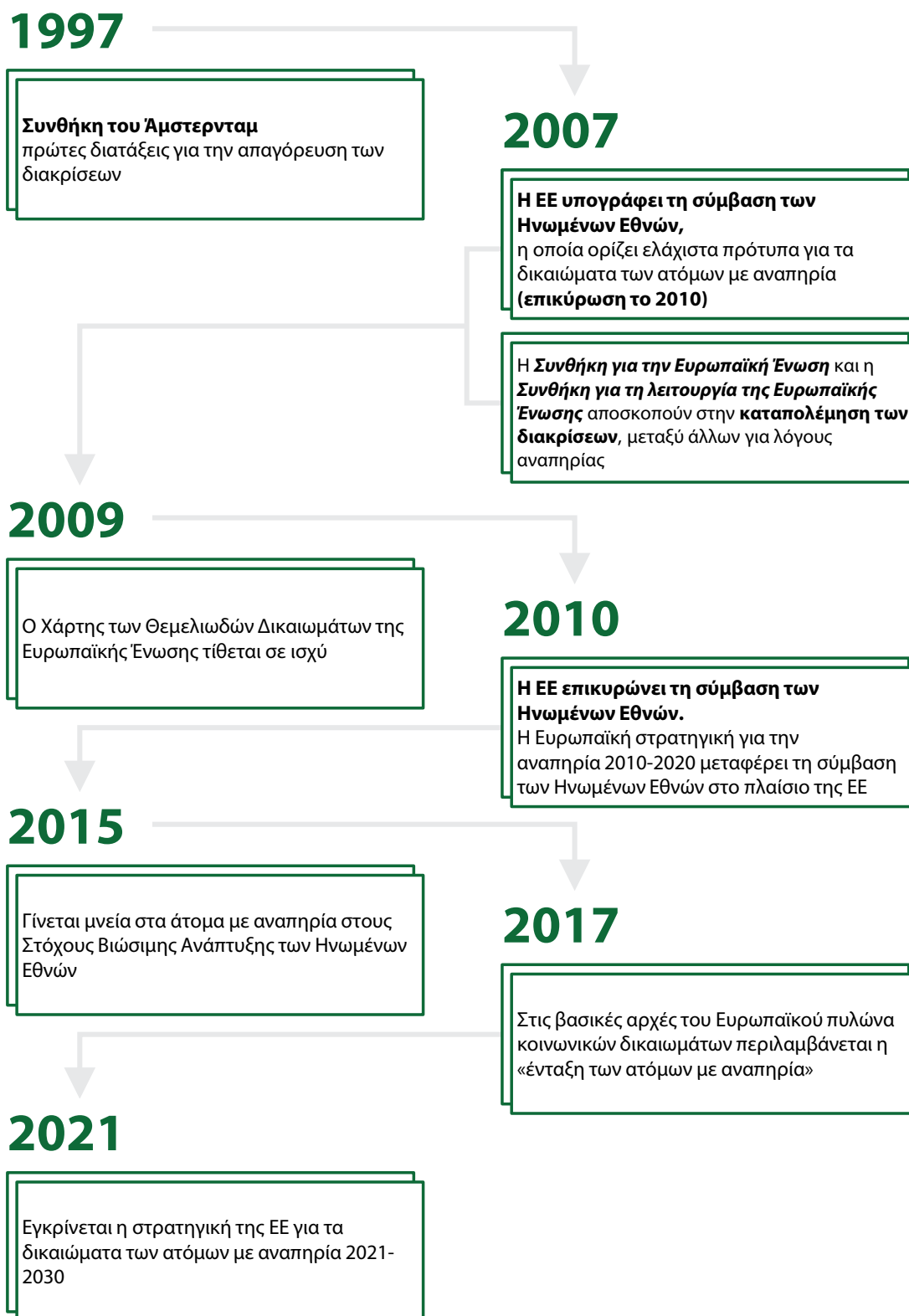
07 Η κρίση της COVID-19 ενέτεινε τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία. Σύμφωνα με μελέτη του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound)⁸, τα άτομα με αναπηρία ήταν σε σημαντικά χειρότερη κοινωνική και οικονομική κατάσταση κατά τη διάρκεια της πανδημίας από ό,τι τα άτομα χωρίς αναπηρία. Στη μελέτη επισημάνθηκε επίσης ότι τα άτομα με αναπηρία δεν μπορούσαν σε αρκετές περιπτώσεις να καλύψουν τις ανάγκες υγειονομικής περίθαλψής τους (λόγω της μη διαθεσιμότητας ραντεβού και του κόστους), ενώ συχνά υπέφεραν λόγω κοινωνικής απομόνωσης ή ανέφεραν προβλήματα ψυχικής υγείας και ευεξίας.

Πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία

08 Το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία έχει εξελιχθεί την τελευταία 15ετία, λαμβάνοντας υπόψη τις αλλαγές στα διεθνή πρότυπα (βλέπε [γράφημα 6](#)).

⁸ Eurofound, *People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey*, 2022.

Γράφημα 6 – Πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ελεγκτικών εργασιών του.

Καθήκοντα και αρμοδιότητες

09 Βάσει της Συνθήκης⁹, τα κράτη μέλη φέρουν την πρωταρχική ευθύνη και αρμοδιότητα για τις πολιτικές στον τομέα της κοινωνικής ένταξης, της απασχόλησης και της εκπαίδευσης. Αυτά σχεδιάζουν τις εθνικές πολιτικές τους σχετικά με την αναπηρία σύμφωνα με το οικείο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων και τις υποχρεώσεις που υπέχουν για την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών.

10 Στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής, ο ρόλος της ΕΕ συνίσταται στο να υποστηρίζει, να συντονίζει ή να συμπληρώνει τις δράσεις των κρατών μελών σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Αυτό σημαίνει ότι η ΕΕ ενεργεί μόνον όταν η δράση του κράτους μέλους δεν επαρκεί για την επίτευξη των στόχων. Η δράση της ΕΕ δε δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών της ΕΕ.

11 Η Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης της Επιτροπής είναι υπεύθυνη για την πολιτική της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία, συμπεριλαμβανομένης της χάραξης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης των στρατηγικών. Η Γενική Διεύθυνση αποτελεί το σημείο αναφοράς για την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, ενώ οι τομεακές γενικές διευθύνσεις εφαρμόζουν τη στρατηγική 2021-2030 στους οικείους τομείς πολιτικής. Η Επιτροπή εποπτεύει επίσης τη σχετική χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ, που κατά την περίοδο 2014-2020 παρεχόταν κυρίως μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ)¹⁰ και κατά την περίοδο 2021-2027 παρέχεται μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+)¹¹. Συγκεκριμένα, διαπραγματεύεται και εγκρίνει τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και τα προγράμματα των κρατών μελών.

12 Διάφορες οντότητες εντός της Επιτροπής είναι επιφορτισμένες με θέματα πολιτικής της ΕΕ που αφορούν τα άτομα με αναπηρία. Η ειδική ομάδα για την ισότητα απαρτίζεται από εκπροσώπους υψηλού επιπέδου από κάθε υπηρεσία της Επιτροπής και αναφέρεται στην Επίτροπο Ισότητας. Αποσκοπεί στην ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας για όλους, περιλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, σε κάθε πολιτική, από τον σχεδιασμό έως την εφαρμογή της. Η διυπηρεσιακή ομάδα για την αναπηρία συμβάλλει στην εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών από όλες τις υπηρεσίες της Επιτροπής και η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την αναπηρία

⁹ Άρθρα 4-6 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1304/2013.

¹¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057.

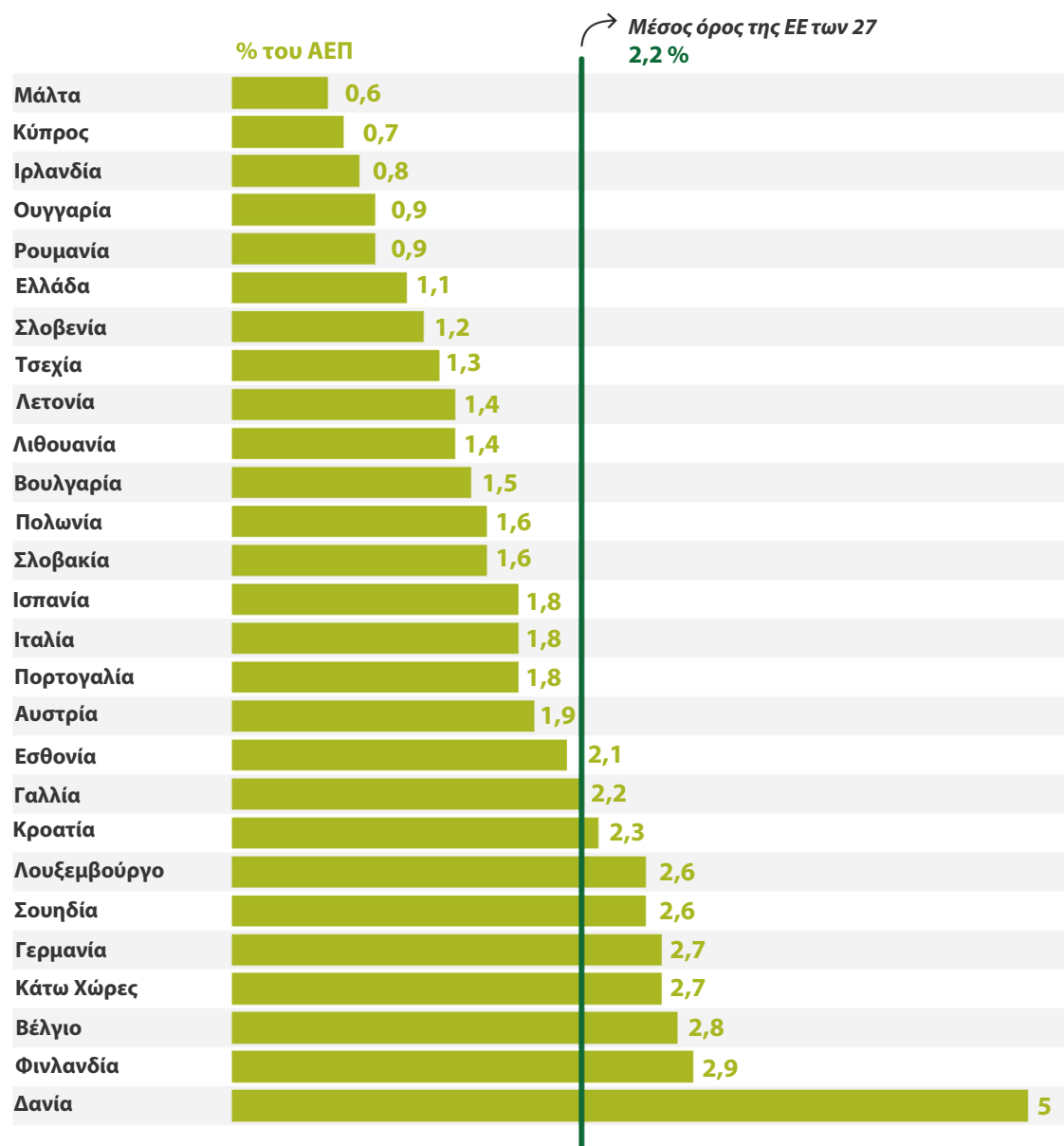
διασφαλίζει τον συντονισμό μεταξύ της Επιτροπής, των κρατών μελών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

13 Δύο οργανισμοί της ΕΕ έχουν επίσης ειδικές αρμοδιότητες όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία. Ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA) παρέχει εμπειρογνωσία αναφορικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Το Eurofound παρέχει εμπειρογνωσία σχετικά με την πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες και την ποιότητά τους για τα άτομα με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, ιδίως όσον αφορά την απασχόληση.

Ενωσιακή και εθνική χρηματοδότηση για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία

14 Οι δαπάνες στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής αντιπροσωπεύουν σημαντικό μερίδιο των προϋπολογισμών των κρατών μελών. Σύμφωνα με τη Eurostat, ο μέσος όρος των εθνικών δαπανών για την κοινωνική πολιτική στην ΕΕ αντιστοιχεί στο 22 % του ΑΕΠ, με το ένα δέκατο περίπου (2,2 % του ΑΕΠ) να διατίθεται σε δράσεις για την «αναπηρία». Το ποσοστό της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπανών κυμαίνεται από 0,6 % στη Μάλτα έως 5 % στη Δανία (βλέπε [γράφημα 7](#)).

Γράφημα 7 – Δημόσιες δαπάνες για παροχές κοινωνικής προστασίας (δράσεις για την «αναπηρία»), 2020 (ποσοστό του ΑΕΠ)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

15 Η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να συμπληρώνει τα εθνικά κονδύλια σε διαφορετικό βαθμό. Ένα σκέλος του ΕΚΤ+¹², που είναι το κύριο μέσο της ΕΕ για την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, υλοποιείται υπό επιμερισμένη διαχείριση από κοινού με τα κράτη μέλη. Το ΕΚΤ+ αποτελεί συνέχεια των προγραμμάτων του ΕΚΤ για τα έτη 2014-2020¹³, τα οποία συμπληρώθηκαν με τις πρωτοβουλίες CRII¹⁴/CRII+¹⁵ και REACT-EU¹⁶ ως απόκριση στην πανδημία COVID-19.

16 Η χρηματοδότηση του σκέλους του ΕΚΤ+ υπό επιμερισμένη διαχείριση, το 25 % της οποίας πρέπει να διατεθεί σε μέτρα κοινωνικής ένταξης, μπορεί να στηρίξει ευρύ φάσμα δράσεων προς όφελος των ατόμων με αναπηρία στα κράτη μέλη. Ειδικότερα, ο κανονισμός ΕΚΤ+ περιλαμβάνει τον ειδικό στόχο της προώθησης της ενεργού ένταξης, με σκοπό την προαγωγή της ισότητας των ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ζωής, καθώς και τη βελτίωση της απασχολησιμότητάς τους¹⁷.

17 Επιπροσθέτως, τα μέτρα που σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρία μπορούν, κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, να στηριχθούν επίσης από διάφορες άλλες πηγές ενωσιακής χρηματοδότησης, περιλαμβανομένων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ταμείου Συνοχής¹⁸, του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)¹⁹ (που δρομολογήθηκε ως απόκριση στην πανδημία COVID-19), του προγράμματος Erasmus+²⁰, του Ευρωπαϊκού Σώματος Αλληλεγγύης²¹ και του προγράμματος «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες»²².

¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057.

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1304/2013.

¹⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460.

¹⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/558.

¹⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2221.

¹⁷ Άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1057.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058.

¹⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241.

²⁰ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/817.

²¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/888.

²² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/692.

Εμβέλεια και προσέγγιση του ελέγχου

18 Στο πλαίσιο του ελέγχου μας αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή έλαβε αποτελεσματικά μέτρα για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία στα κράτη μέλη. Εξετάσαμε κατά πόσον:

- ο τα εφαρμοζόμενα στα κράτη μέλη κριτήρια για την αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας καθιστούσαν δυνατή και την αμοιβαία αναγνώριση. Επίσης, δεδομένου ότι τα στατιστικά στοιχεία των κρατών μελών μπορεί να βασίζονται στο καθεστώς αναπηρίας, εξετάσαμε επίσης αν τα εν λόγω στοιχεία, σε συνδυασμό με τις στατιστικές σε επίπεδο ΕΕ, έδιναν στην Επιτροπή τη δυνατότητα να σχηματίζει πλήρη εικόνα της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία στην Ένωση, βασισμένη σε συγκρίσιμες πληροφορίες·
- ο η Επιτροπή σχεδίασε ορθά τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030, λαμβάνοντας υπόψη τις αδυναμίες που είχαν εντοπιστεί στην ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020, και κατά πόσο τέθηκαν σαφείς στόχοι και προσδιορίστηκαν μέτρα για την επίτευξή τους στη στρατηγική 2021-2030·
- ο ήταν αποτελεσματική η στόχευση της διαθέσιμης ενωσιακής χρηματοδότησης, περιλαμβανομένων των προσωρινών μέτρων στήριξης για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020 (CRII²³/CRII+²⁴ και REACT-EU²⁵), και των νέων νομικών απαιτήσεων για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, και αν η εν λόγω χρηματοδότηση είχε προσδιοριστεί και αποτελέσει αντικείμενο παρακολούθησης, ώστε να είναι δυνατή η αξιολόγηση της συμβολής της στη βελτίωση της ζωής των εν λόγω ατόμων.

19 Κύριος ελεγχόμενός μας ήταν η Επιτροπή, και ειδικότερα η Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης. Διενεργήσαμε ανάλυση βάσει πληροφοριών, δεδομένων, εγγράφων και μελετών που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή. Συνομιλήσαμε επίσης με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη (Eurofound, FRA και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε επίπεδο ΕΕ).

20 Συγκεντρώσαμε πρόσθετα διαφωτιστικά στοιχεία από επισκέψεις ελέγχου που πραγματοποιήσαμε σε τέσσερα κράτη μέλη: στην Ισπανία, στις Κάτω Χώρες, στη Ρουμανία και στη Σουηδία. Η επιλογή μας βασίστηκε στον αναφερθέντα αριθμό των

²³ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460.

²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/558.

²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2221.

συμμετεχόντων/συμμετεχουσών με αναπηρία που έλαβαν στήριξη από το ΕΚΤ και στη συνολική χρηματοδότηση που διατέθηκε από το ταμείο. Σε καθεμία από τις παραπάνω χώρες, πραγματοποιήσαμε συνεντεύξεις με τις αρμόδιες αρχές, με κεντρικές οργανώσεις που εκπροσωπούν τα συμφέροντα των ατόμων με αναπηρία και με άλλους σχετικούς φορείς, όπως διαμεσολαβητές ή κυβερνητικές υπηρεσίες, που ασχολούνται με συναφή ζητήματα. Συζητήσαμε όλα τα ζητήματα που εμπίπτουν στους τρεις τομείς της εμβέλειας του ελέγχου.

21 Δεδομένης της έκκλησης της Επιτροπής προς τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να δώσουν το παράδειγμα απασχολώντας άτομα με αναπηρία, συμπεριλάβαμε στην εμβέλεια του ελέγχου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εξετάσαμε τις πρακτικές τους στον τομέα αυτό.

22 Προκειμένου να συγκεντρώσουμε πληροφορίες σχετικά με την απασχόληση ατόμων με αναπηρία στα εν λόγω θεσμικά όργανα της ΕΕ, αποστείλαμε ερωτηματολόγιο σε καθένα από αυτά, με το οποίο ζητήσαμε στατιστικά στοιχεία σχετικά με το απασχολούμενο προσωπικό και πληροφορίες για τις σχετικές πηγές δεδομένων, τις οργανωτικές δομές, τα ληφθέντα μέτρα και τα σχέδια δράσης για τη συμπερίληψη, καθώς και την προσβασιμότητα των κτιρίων και του ψηφιακού περιβάλλοντος. Συμπεριλάβαμε τις ίδιες πληροφορίες για το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, ώστε να καταστεί δυνατή η σύγκριση όλων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ που υπόκεινται στον ίδιο κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης²⁶.

23 Η απόφαση για τη διενέργεια του ελέγχου βασίστηκε στη μεγάλη σημασία του συγκεκριμένου θέματος για πολλούς πολίτες της ΕΕ. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επανειλημμένα εκφράσει το ενδιαφέρον του για το θέμα αυτό. Η έκθεση θα δημοσιευθεί εγκαίρως ώστε να μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις της στρατηγικής 2021-2030 και της χρηματοδότησης του ΕΚΤ+ το 2024 και το 2026, αντίστοιχα.

24 Ο έλεγχος επικεντρώθηκε σε αμφότερες τις περιόδους προγραμματισμού 2014-2020 και 2021-2027 (έως το τέλος του 2022).

²⁶ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 31, κανονισμός (ΕΥΡΑΤΟΜ) αριθ. 11.

Παρατηρήσεις

Η Επιτροπή δεν διαθέτει πλήρη εικόνα της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ

25 Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή είχε πλήρη εικόνα της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ. Για τον σκοπό αυτό, εξετάσαμε αν τα στατιστικά στοιχεία σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ ήταν συγκρίσιμα και αν τα κριτήρια που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη για την αναγνώριση καθεστώτος αναπηρίας καθιστούσαν δυνατή την αμοιβαία αναγνώρισή του.

Οι ορισμοί και τα κριτήρια για την αναγνώριση καθεστώτος αναπηρίας στα κράτη μέλη δεν είναι συγκρίσιμα

26 Και τα 27 κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, η οποία περιγράφει την έννοια της αναπηρίας συνολικά. Ωστόσο, τα κράτη μέλη υιοθετούν διαφορετικούς ορισμούς της έννοιας της αναπηρίας και εφαρμόζουν διαφορετικές μεθόδους αξιολόγησης της κατάστασης αναπηρίας ενός ατόμου²⁷. Σημαντικές διαφορές υπάρχουν επίσης όσον αφορά τις κοινωνικές παροχές προς τα άτομα με αναπηρία και τον βαθμό χορήγησής τους.

27 Στον [πίνακα 1](#) παρουσιάζεται επισκόπηση της κατάστασης στα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε. Η προσέγγιση που ακολουθούν η Ρουμανία και η Ισπανία για την αξιολόγηση της κατάστασης και την αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας βασίζεται κυρίως σε ιατρική αξιολόγηση, ενώ στις Κάτω Χώρες και τη Σουηδία, η αξιολόγηση των αναγκών για τη χορήγηση στήριξης βασίζεται στην αίτηση που υποβάλλει το ενδιαφερόμενο άτομο.

²⁷ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Disability assessment, mutual recognition and the EU Disability Card*, Νοέμβριος 2022. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits*, τελική έκθεση, 2021.

Πίνακας 1 – Ορισμός της αναπηρίας και καθορισμός της κατάστασης αναπηρίας στα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε

Κράτος μέλος	Ορισμός	Διαδικασία αξιολόγησης της κατάστασης αναπηρίας
Ισπανία	Σωματικές, ψυχικές, νοητικές ή αισθητηριακές βλάβες που ενδέχεται να δυσχεραίνουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή στην κοινωνία σε ισότιμη βάση	Η αξιολόγηση βασίζεται σε διεπιστημονική προσέγγιση που περιλαμβάνει αξιολόγηση της αναπηρίας σε ιατρικό, ψυχολογικό και επαγγελματικό επίπεδο. Καθεστώς αναπηρίας αναγνωρίζεται όταν ο βαθμός αναπηρίας προσδιορίζεται σε τουλάχιστον 33 %
Κάτω Χώρες	Οποιαδήποτε βλάβη εμποδίζει ή περιορίζει την πλήρη πρόσβαση στην κοινωνία υπό συνθήκες ίσων ευκαιριών	Η κατάσταση αξιολογείται βάσει των ατομικών αναγκών για υποστήριξη σε διάφορους τομείς της ζωής
Ρουμανία	Αδυναμία διεκπεραίωσης καθημερινών δραστηριοτήτων υπό κανονικές συνθήκες	Τέσσερις διαβαθμίσεις αναπηρίας* που καθορίζουν τις χορηγούμενες παροχές, κυρίως βάσει ιατρικής αξιολόγησης
Σουηδία	Λειτουργική βλάβη σε σωματικό, ψυχικό ή διανοητικό επίπεδο	Η κατάσταση αξιολογείται βάσει των ατομικών αναγκών για υποστήριξη και εξαρτάται από τη σωματική ή/και ψυχολογική κατάσταση του ατόμου

* Η Ρουμανία βρίσκεται σε διαδικασία μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού του σχετικού συστήματος.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ελεγκτικών εργασιών του.

28 Διαπιστώσαμε μάλιστα διαφορές όσον αφορά τον τρόπο καθορισμού του καθεστώτος αναπηρίας ενός ατόμου στην επικράτεια τριών από τα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε, με αποτέλεσμα οι χορηγούμενες παροχές να διαφέρουν ενδεχομένως ακόμη και μεταξύ περιφερειών και δήμων. Στη Ρουμανία, η πολιτική εφαρμόζεται σε κεντρικό επίπεδο (βλέπε [πλαίσιο 1](#)).

Πλαίσιο 1

Ο βαθμός υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία ποικίλλει ανάλογα με τον τρόπο διαμονής σε μια χώρα

Στις **Κάτω Χώρες** και τη **Σουηδία**, την κύρια ευθύνη για την παροχή υποστήριξης στα άτομα με αναπηρία, και τη χρηματοδότησή της, φέρουν οι δήμοι και οι περιφέρειες/επαρχίες. Εναπόκειται στους δήμους να αξιολογούν το είδος και τον βαθμό αναπηρίας ενός ατόμου σε σχέση με το περιβάλλον του. Σε περίπτωση μετακόμισης σε άλλον δήμο, το ενδιαφερόμενο άτομο πρέπει να υποβάλει εκ νέου αίτηση για αξιολόγηση της αναπηρίας και να επιστρέψει, πριν μετακομίσει, τυχόν βοηθητικό εξοπλισμό που έλαβε. Η νέα αξιολόγηση δεν λαμβάνει κατ' ανάγκη υπόψη την προηγούμενη κατάσταση. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ένα άτομο να δικαιούται διαφορετικές υπηρεσίες υποστήριξης και εξοπλισμό βάσει της αξιολόγησης του νέου δήμου, ακόμη και αν η κατάσταση αναπηρίας του παραμένει αμετάβλητη. Σημειώνουμε, ωστόσο, ότι πρόσφατα έγιναν ορισμένες εργασίες συντονισμού μεταξύ των δήμων, ιδίως στις Κάτω Χώρες, προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία μετακόμισης ατόμων με αναπηρία σε άλλον δήμο.

Στην **Ισπανία**, ο εθνικός γενικός νόμος για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και την κοινωνική ένταξή τους εγγυάται το δικαίωμα σε ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση, καθώς και την πραγματική και αποτελεσματική άσκηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε ισότιμη βάση με άλλους πολίτες. Ωστόσο, η κοινωνική πρόνοια και οι σχετικές υπηρεσίες εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα των αυτόνομων κοινοτήτων (περιφερειακή διοίκηση). Δεδομένου ότι, πέραν του γενικού νόμου, κάθε αυτόνομη κοινότητα έχει θεσπίσει ειδική περιφερειακή νομοθεσία και κανόνες, το επίπεδο υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία ποικίλλει εντός της χώρας. Αυτό σημαίνει ότι οι παροχές αναπηρίας και οι σχετικές υπηρεσίες υποστήριξης διαφέρουν ανάλογα με την αυτόνομη κοινότητα διαμονής.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ελεγκτικών εργασιών του.

29 Επιπλέον, τα κράτη μέλη δεν αναγνωρίζουν αυτόματα το καθεστώς αναπηρίας που έχει αναγνωριστεί σε άλλο κράτος μέλος²⁸. Ως εκ τούτου, τα άτομα με αναπηρία που επισκέπτονται άλλο κράτος μέλος ή μετακομίζουν σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να εργαστούν, να σπουδάσουν ή για άλλους λόγους ενδέχεται να μην τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης με τους πολίτες του εν λόγω κράτους μέλους που βρίσκονται σε παρόμοια ή ακόμη και σε πανομοιότυπη κατάσταση. Παραδείγματος χάριν, δεδομένου ότι το καθεστώς αναπηρίας τους ενδέχεται να μην αναγνωρίζεται αυτόματα από τις αρχές άλλου κράτους μέλους, ενδέχεται να μην έχουν ισότιμη

²⁸ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Disability assessment, mutual recognition and the EU Disability Card*, Νοέμβριος 2022. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits*, τελική έκθεση, 2021.

πρόσβαση σε υπηρεσίες (όπως μειωμένη τιμή εισιτηρίου σε μουσεία ή μέσα μεταφοράς). Αυτό σημαίνει επίσης ότι τα άτομα με αναπηρία είναι πιθανό να αντιμετωπίζουν συγκεκριμένα εμπόδια κατά την άσκηση του δικαιώματός τους να κυκλοφορούν ελεύθερα.

Οι στατιστικές της ΕΕ δεν είναι συγκρίσιμες με τις αντίστοιχες που βασίζονται σε εθνικούς ορισμούς

30 Η Eurostat παρέχει δεδομένα σχετικά με διάφορους βασικούς τομείς, παραδείγματος χάριν τον αριθμό των ατόμων με αναπηρία, το χάσμα απασχόλησης και τον κίνδυνο φτώχειας για τα άτομα με αναπηρία. Διαπιστώσαμε ότι οι εν λόγω βασικοί δείκτες ισότητας δεν είχαν βελτιωθεί σημαντικά στην ΕΕ τα τελευταία χρόνια (βλέπε σημεία **02**, **05** και **06**).

31 Τα δεδομένα της Eurostat συγκεντρώνονται μέσω διάφορων τακτικών ερευνών που βασίζονται στα στοιχεία που δηλώνουν οι ίδιοι/-ες οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες. Εντοπίσαμε ορισμένες αδυναμίες στην εν λόγω συλλογή δεδομένων:

- κάλυψη: η μεθοδολογία που ακολουθείται για τις έρευνες της Eurostat καλύπτει μόνο τα άτομα ηλικίας 15 ή 16 ετών και άνω (ανάλογα με την έρευνα) που ζουν σε ιδιωτικά νοικοκυριά· ως εκ τούτου, αποκλείονται όσοι διαμένουν σε ιδρύματα και τα παιδιά κάτω των 15/16 ετών. Η συλλογή δεδομένων για τα παιδιά με αναπηρία ξεκίνησε μόλις το 2021 και η επεξεργασία τους βρίσκεται σε εξέλιξη (κατόπιν πιλοτικής έρευνας που έλαβε χώρα το 2017)·
- βαθμός λεπτομέρειας: τα δεδομένα διακρίνουν μόνο μεταξύ «λιγότερο βαριάς» και «βαριάς» αναπηρίας, χωρίς περαιτέρω ανάλυση ανά είδος αναπηρίας (διανοητική, σωματική, αισθητηριακή και ψυχική)·
- συχνότητα: η συχνότητα των ερευνών που καλύπτουν άτομα με αναπηρία ποικίλλει: παραδείγματος χάριν, η έρευνα για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης (SILC) διεξάγεται ετησίως, ενώ η ευρωπαϊκή έρευνα για την υγεία βάσει ερωτηματολογίου (EHIS) διεξαγόταν μόλις ανά πενταετία έως το 2019 και, έκτοτε, ανά εξαετία. Επιπλέον, όσον αφορά την έρευνα SILC, η περιοδικότητα διεξαγωγής ορισμένων ενοτήτων της ποικίλλει (τρία ή έξι έτη ανάλογα με το εκάστοτε αντικείμενο).

32 Δεν είναι πάντοτε δυνατή η αντιπαραβολή των δεδομένων που συλλέγει η Eurostat μέσω των διάφορων ερευνών της με τα συγκεκριμένα δεδομένα (κυρίως σχετικά με τις κοινωνικές παροχές) που συγκεντρώνουν τα κράτη μέλη ή οι περιφέρειές τους από διάφορες πηγές ή στο πλαίσιο διοικητικών διαδικασιών. Η έλλειψη συγκρίσιμων κριτηρίων επηρεάζει τη διαθεσιμότητα και τη συγκρισιμότητα των δεδομένων που αφορούν τα άτομα με αναπηρία μεταξύ των κρατών μελών.

33 Οι ευρωπαϊκές οργανώσεις ατόμων με αναπηρία επισήμαναν και αυτές την έλλειψη αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων. Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία (EDF) δήλωσε²⁹ ότι μόνον εκτιμήσεις μπορούν να γίνουν όσον αφορά τον αριθμό των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ, δεδομένης της έλλειψης αναλυτικών και συγκριτικών δεδομένων απογραφής. Τόσο το EDF όσο και η Ευρωπαϊκή Ένωση Κωφών (EUD) τόνισαν την ανάγκη για ποιοτικά δεδομένα σχετικά με τα άτομα με αναπηρία³⁰. Ομοίως, σε μια έκθεση των Ηνωμένων Εθνών σχετικά με την αναπηρία³¹ διατυπώθηκε εισήγηση για τη συλλογή δεδομένων σε διάφορους τομείς, παραδείγματος χάριν για τη φτώχεια, την εκπαίδευση ή την πρόσβαση σε εγκαταστάσεις υγιεινής, και την ανάλυσή τους ανά είδος αναπηρίας, ηλικία και φύλο.

34 Η Επιτροπή δεσμεύθηκε να αναπτύξει ένα σύνολο δεικτών για τη μέτρηση της προόδου όσον αφορά την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία σε ολόκληρη την ΕΕ, χρησιμοποιώντας τα υπάρχοντα στατιστικά στοιχεία. Οι δείκτες αυτοί, οι οποίοι προγραμματίζεται να είναι έτοιμοι έως το τέλος του 2023, αποσκοπούν στην εκτίμηση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία σε διάφορους τομείς της ζωής: την απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνική προστασία, τις συνθήκες διαβίωσης, την υγεία και άλλους³². Εν τω μεταξύ, η Επιτροπή χρησιμοποιεί ad hoc μελέτες και αξιολογήσεις που εκπονούν άλλοι φορείς, όπως ο FRA ή το Eurofound.

²⁹ <https://www.edf-feph.org/newsroom-news-how-many-persons-disabilities-live-eu/>.

³⁰ Παρατηρήσεις της EUD στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης σχετικά με την πρωτοβουλία **Συλλογή δεδομένων – Ευρωπαϊκές στατιστικές για τον πληθυσμό**.

³¹ Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Ηνωμένων Εθνών, *Disability and Development Report: Realizing the Sustainable Development Goals by, for and with persons with disabilities, 2018*, 2019.

³² COM(2021) 101.

Η στρατηγική 2021-2030 περιλαμβάνει σημαντικές πρωτοβουλίες για την ένταξη, αλλά ορισμένα καίρια ζητήματα παραμένουν ανεπίλυτα

35 Αξιολογήσαμε κατά πόσο στη στρατηγική της Επιτροπής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 (στρατηγική 2021-2030) καθορίστηκαν συγκεκριμένες προτεραιότητες και στόχοι, ελήφθησαν υπόψη τα πορίσματα της αξιολόγησης της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αναπηρία 2010-2020 (στρατηγική 2010-2020) που διενήργησε η Επιτροπή και προσδιορίστηκαν οι υποστηρικτικές δράσεις της ΕΕ και το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Αναλύσαμε επίσης δείγμα εμβληματικών πρωτοβουλιών της στρατηγικής 2021-2030 που ενέπιπταν στην εμβέλεια του ελέγχου και ολοκληρώθηκαν ή προγραμματίζεται να ολοκληρωθούν έως το τέλος του 2023.

36 Ειδικότερα, αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή ενθάρρυνε την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να διασφαλιστεί η εναρμονισμένη υλοποίηση των δράσεων της στρατηγικής 2021-2030 και να διευκολυνθεί η ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ. Εξετάσαμε επίσης τον τρόπο με τον οποίο τα θεσμικά όργανα της ΕΕ επιδιώκουν να δώσουν το παράδειγμα όσον αφορά την αλληλεπίδρασή τους με άτομα με αναπηρία.

Η στρατηγική 2021-2030 μετουσιώνει τις αρχές της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών σε συγκεκριμένους στόχους και επιχειρησιακές δράσεις

37 Η στρατηγική 2021-2030³³ καθορίζει τους στόχους και τις προτεραιότητες δράσης της ΕΕ για τα άτομα με αναπηρία όσον αφορά την προσβασιμότητα, τα δικαιώματά τους ως πολιτών της ΕΕ, την ποιότητα ζωής, την ισότιμη πρόσβαση και την απαγόρευση των διακρίσεων, καθώς και την προώθηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία σε παγκόσμιο επίπεδο. Λαμβάνει υπόψη την πολυμορφία της αναπηρίας, που περιλαμβάνει μακροχρόνιες σωματικές, ψυχικές, νοητικές ή αισθητηριακές βλάβες. Ωστόσο, η στρατηγική 2021-2030 δεν αποτελεί αυτή καθαυτή ένα νομικά δεσμευτικό μέσο αλλά ένα εργαλείο ήπιας πολιτικής, του οποίου η εφαρμογή βασίζεται σε συντονισμένη δράση τόσο σε εθνικό όσο και σε ενωσιακό επίπεδο.

³³ COM(2021) 101.

38 Η στρατηγική 2021-2030 μετουσιώνει τις αρχές της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών σε συγκεκριμένους στόχους και επιχειρησιακές δράσεις, και ειδικότερα σε επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες (βλέπε [παράρτημα](#)) και 57 άλλες δράσεις, ορισμένες από τις οποίες καλύπτονται από κανονιστικές απαιτήσεις της ΕΕ. Οι εν λόγω δράσεις περιλαμβάνουν: την κατάρτιση καθοδήγησης και εργαλειαθκών για συγκεκριμένα ζητήματα· την επανεξέταση άλλων υφιστάμενων στρατηγικών που έχουν αντίκτυπο στα άτομα με αναπηρία· την αξιολόγηση της εφαρμογής της νομοθεσίας· την εκπόνηση μελετών σχετικά με διάφορα θέματα· τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και τους σχετικούς ενδιαφερόμενους φορείς και την υποστήριξή τους σε διάφορα θέματα, μεταξύ άλλων σχετικά με τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ· και δράσεις για την παρακολούθηση της αποτελεσματικής εφαρμογής της στρατηγικής 2021-2030 μέσω ειδικού πλαισίου και δεικτών για την αναπηρία. Περίπου για τις μισές από τις δράσεις που προσδιορίστηκαν, στο πλαίσιο παρακολούθησης της Επιτροπής προβλέπεται χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωσή τους. Οι υπόλοιπες είτε χαρακτηρίζονται ως συνεχείς είτε η προθεσμία για την υλοποίησή τους μένει να καθοριστεί³⁴.

39 Η στρατηγική 2021-2030 καλεί τα κράτη μέλη να αναλάβουν δράση σε τομείς που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους για την κάλυψη των αναγκών των ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, δεδομένης της δευτερεύουσας αρμοδιότητας της ΕΕ (βλέπε σημείο [09](#)), σε περίπτωση που τα κράτη μέλη δεν λαμβάνουν μέτρα, η Επιτροπή δεν μπορεί να τα υποχρεώσει σε λογοδοσία.

Η στρατηγική 2021-2030 αντιμετωπίζει τις περισσότερες από τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν κατά την αξιολόγηση της προηγούμενης στρατηγικής, αλλά ορισμένα καίρια ζητήματα παραμένουν ανεπίλυτα

40 Η στρατηγική 2010-2020 μετέφερε ορισμένες από τις διατάξεις της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών στο πλαίσιο της ΕΕ και πρότεινε δράσεις για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε οκτώ τομείς προτεραιότητας: την προσβασιμότητα, τη συμμετοχή, την ισότητα, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνική προστασία, την υγεία και την εξωτερική δράση³⁵. Στην αξιολόγησή της της στρατηγικής 2010-2020³⁶, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι συνέβαλε

³⁴ [Πλαίσιο παρακολούθησης της στρατηγικής 2021-2030](#).

³⁵ *Ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020: Ανανέωση της δέσμευσης για μια Ευρώπη χωρίς εμπόδια*, [COM\(2010\) 636](#).

³⁶ *Evaluation of the European Disability Strategy 2010-2020*, [SWD\(2020\) 289](#).

σημαντικά στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με θέματα αναπηρίας, κυρίως σε επίπεδο ΕΕ. Σύμφωνα με την αξιολόγηση, η στρατηγική 2010-2020:

- συνέβαλε στη στροφή προς μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα που συνάδει με τις αρχές της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών
- επηρέασε τη συμπερίληψη πτυχών που αφορούν την αναπηρία στην ευρωπαϊκή νομοθεσία και πολιτική, ιδίως στους τομείς της προσβασιμότητας και των δικαιωμάτων των επιβατών (σχετικά παραδείγματα είναι η [ευρωπαϊκή πράξη για την προσβασιμότητα](#)³⁷, η [οδηγία για την προσβασιμότητα του Ιστού](#)³⁸ και η νομοθεσία σχετικά με τα δικαιώματα των επιβατών με μειωμένη κινητικότητα)³⁹
- συνέβαλε στην ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας στο θεσμικό επίπεδο της ΕΕ μέσω της εφαρμογής της αρχής 17 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων⁴⁰ και της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και
- βελτίωσε τη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων της ΕΕ.

41 Η αξιολόγηση ανέδειξε επίσης αρκετές αδυναμίες, τις οποίες αναλύσαμε και συγκρίναμε με τον σχεδιασμό της νέας στρατηγικής 2021-2030. Από την ανάλυσή μας προκύπτει ότι οι περισσότερες εντοπισθείσες αδυναμίες αντιμετωπίστηκαν από την Επιτροπή κατά τον σχεδιασμό της στρατηγικής 2021-2030, όμως η στρατηγική αυτή εξακολουθεί να εμφανίζει ορισμένες βασικές αδυναμίες (βλέπε [πίνακα 2](#)).

³⁷ [Οδηγία \(ΕΕ\) 2019/882](#).

³⁸ [Οδηγία \(ΕΕ\) 2016/2102](#).

³⁹ [Κανονισμός \(ΕΕ\) αριθ. 181/2011](#) και [κανονισμός \(ΕΕ\) αριθ. 1177/2010](#).

⁴⁰ Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, αρχή 17 – Ένταξη ατόμων με αναπηρία, [SWD\(2017\) 201](#).

Πίνακας 2 – Αδυναμίες της στρατηγικής 2010-2020 που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο της αξιολόγησης, και τρόπος αντιμετώπισής τους στο πλαίσιο της στρατηγικής 2021-2030

Στρατηγική 2010-2020: Εντοπισθείσες αδυναμίες	Σχεδιασμός της στρατηγικής 2021-2030
Απουσία πλήρους ευθυγράμμισης με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών	Συνεπής με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών
Περιορισμένη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σχετικά με τη στρατηγική 2010-2020 (πολίτες, εθνικοί φορείς χάραξης πολιτικής) και ανταλλαγή γνώσεων	Πρόταση δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και ανταλλαγής εμπειριών, περιλαμβανομένης της εμβληματικής πρωτοβουλίας 6 σχετικά με την πλατφόρμα για την αναπηρία
Περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την προσβασιμότητα	Πρόταση της εμβληματικής πρωτοβουλίας 1 (κέντρο πόρων AccessibleEU) και πλήρης κατάλογος άλλων δράσεων
Περιορισμένη πρόοδος όσον αφορά την αποϊδρυματοποίηση	Ειδική ενότητα σχετικά με την αποϊδρυματοποίηση με δύο εμβληματικές πρωτοβουλίες (3 και 4) που αφορούν την καθοδήγηση για ανεξάρτητη διαβίωση και τις «κοινωνικές υπηρεσίες αριστείας»
Περιορισμένη συνεκτίμηση της διάστασης της αναπηρίας στη διαδικασία χάραξης πολιτικής	Χρήση της ειδικής ομάδας για την ισότητα για την ενσωμάτωση της διάστασης της αναπηρίας σε όλους τους τομείς πολιτικής
Απουσία συγκεκριμένων αναφορών σε μη ορατές και διανοητικές αναπηρίες	Η στρατηγική περιλαμβάνει ορισμένες περιορισμένες αναφορές, αλλά η ενότητα σχετικά με την προσβασιμότητα δεν καλύπτει τις μη ορατές αναπηρίες
Μη νομικά δεσμευτική	Μη διευθέτηση του ζητήματος
Νομικό κενό όσον αφορά την προστασία από διακρίσεις λόγω αναπηρίας	Το ζήτημα βρίσκεται σε εξέλιξη, δεδομένου ότι η πρόοδος επ' αυτού εξαρτάται από τη θέσπιση σχετικής νομοθεσίας
Απουσία ειδικών δεικτών για την αξιολόγηση της υλοποίησης	Η ανάπτυξη δεικτών είναι σε εξέλιξη

Στρατηγική 2010-2020: Εντοπισθείσες αδυναμίες	Σχεδιασμός της στρατηγικής 2021-2030
Απουσία σύνδεσης μεταξύ της χρηματοδότησης της ΕΕ και της στρατηγικής, και ειδικού προϋπολογισμού για την υλοποίηση της στρατηγικής	Μη διευθέτηση του ζητήματος (βλέπε σημεία 43-45)
Μη επανεξέταση της υφιστάμενης σχετικής νομοθεσίας	Μη διευθέτηση του ζητήματος (βλέπε σημεία 46-47)
Ανεπάρκεια των δράσεων που αφορούν την απασχόληση για την κάλυψη του χάσματος απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία	Υλοποίηση πρόσθετων δράσεων, μεταξύ άλλων της εμβληματικής πρωτοβουλίας 5 για τη δέσμη μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία
Ανομοιογενής γνώση των ζητημάτων αναπηρίας στο θεσμικό επίπεδο της ΕΕ	Τακτικές συνεδριάσεις και ανταλλαγές απόψεων. Η Επιτροπή ενέκρινε στρατηγική ανθρωπίνων πόρων με στόχο την προώθηση της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης
Απουσία πλαισίου παρακολούθησης	Δημοσίευση πλαισίου παρακολούθησης τον Μάιο του 2022

Πηγή: Ανάλυση από το ΕΕΣ των στρατηγικών 2010-2020 και 2021-2030, βάσει της αξιολόγησης της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την αναπηρία 2010-2020, SWD(2020) 289.

42 Συνολικά, η Επιτροπή σχεδίασε τη στρατηγική 2021-2030 κατά τρόπο ώστε να αντιμετωπίζονται οι περισσότερες από τις αδυναμίες που εντοπίστηκαν στη στρατηγική 2010-2020. Ωστόσο ορισμένα καίρια ζητήματα δεν έχουν επιλυθεί. Από την ανάλυσή μας προέκυψε επίσης ότι η στρατηγική 2021-2030 είναι συνεπής με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών και περιλαμβάνει νέες δράσεις, μεταξύ των οποίων και επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες. Εντούτοις, ημερομηνία ολοκλήρωσης προβλέπεται μόνο για τις μισές δράσεις, κάτι που μπορεί να έχει αντίκτυπο στην παρακολούθηση της υλοποίησής τους.

Η σύνδεση μεταξύ των στόχων της στρατηγικής 2021-2030 και των χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ παραμένει ανεπαρκής

43 Στη στρατηγική 2021-2030 γίνεται αναφορά σε διάφορα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα κράτη μέλη για να στηρίξουν την υλοποίησή της κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027 (βλέπε σημείο [17](#)). Ορισμένα από αυτά περιλαμβάνουν απαιτήσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών και αφορούν την προσβασιμότητα ή την απαγόρευση των διακρίσεων σε βάρος των ατόμων με αναπηρία.

44 Αυτό ισχύει ιδίως για το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ, αλλά και για το Erasmus+ και το πρόγραμμα CERV. Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας REACT-EU (η οποία παρείχε συμπληρωματική χρηματοδότηση στα προγράμματα της πολιτικής συνοχής 2014-2020 έως το τέλος του 2022), αναφορά στα άτομα με αναπηρία γίνεται μόνο σε σχέση με τις κοινωνικές υπηρεσίες γενικού συμφέροντος. Ο ΜΑΑ, ο οποίος παρέχει χρηματοδότηση για την περίοδο 2021-2026, δεν προβλέπει ουδεμία τέτοια απαίτηση, αλλά περιλαμβάνει τις «μειονεκτούσες ομάδες» και τα «ευάλωτα άτομα» στο πεδίο εφαρμογής των υποστηριζόμενων δράσεων.

45 Δεν διαθέτουν όλα τα χρηματοδοτικά προγράμματα της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 που αναφέρονται στη στρατηγική 2021-2030 ειδική χρηματοδότηση για την επίτευξη των στόχων της, κάτι που επίσης έχει προσδιοριστεί ως αδυναμία της στρατηγικής 2010-2020.

Μέχρι στιγμής, η Επιτροπή δεν έχει επανεξετάσει όλη τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογήσει τη συμμόρφωση με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών

46 Στις καταληκτικές παρατηρήσεις του 2015⁴¹, τα Ηνωμένα Έθνη συνιστούσαν στην ΕΕ να προβεί σε οριζόντια και συνολική επανεξέταση της νομοθεσίας της με σκοπό την πλήρη εναρμόνισή της με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών. Μνεία στην ανάγκη για επανεξέταση της νομοθεσίας έγινε επίσης στις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων και της Επιτροπής Αναφορών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με πρόσφατη πρόταση ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου⁴². Το EDF, στην εναλλακτική έκθεσή του σχετικά με την έκθεση του ΟΗΕ⁴³, ανέφερε δύο παραδείγματα νομοθετικών πράξεων που έχρηζαν αναθεώρησης, αμφότερα στον τομέα των μεταφορών⁴⁴. Ωστόσο, μέχρι στιγμής δεν έχει πραγματοποιηθεί ενδελεχής επανεξέταση της ενωσιακής νομοθεσίας με σκοπό να διασφαλιστεί η συμβατότητά της με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών.

⁴¹ Ηνωμένα Έθνη, *Concluding observations on the initial report of the European Union: Committee on the Rights of Persons with Disabilities*.

⁴² 2022/2026(INI).

⁴³ EDF, *Alternative report for the second review of the EU by the CRPD Committee*, Φεβρουάριος 2022.

⁴⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1107/2006 και κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1300/2014.

47 Σε προηγούμενη έκθεσή μας, επισημάνσαμε ότι η διασφάλιση ποιοτικών διαβουλεύσεων συνιστούσε πρόκληση για την Επιτροπή⁴⁵. Τον Νοέμβριο του 2021, η Επιτροπή επικαιροποίησε τις κατευθυντήριες γραμμές της για τη βελτίωση της νομοθεσίας⁴⁶ και την εργαλειοθήκη που τις συνοδεύει⁴⁷, προκειμένου να συμπεριλάβει διαβουλεύσεις σχετικά με ζητήματα που άπτονται της αναπηρίας, ιδίως τα εργαλεία 29 (θεμελιώδη δικαιώματα) και 30 (απασχόληση, συνθήκες εργασίας, κατανομή εισοδήματος, κοινωνική προστασία και ένταξη). Και τα δύο εργαλεία τονίζουν την ανάγκη διενέργειας εκτιμήσεων επιπτώσεων για την αποφυγή των αρνητικών επιπτώσεων σε συγκεκριμένες ομάδες, όπως τα άτομα με αναπηρία.

Η στασιμότητα σχετικά με δύο νομοθετικά ζητήματα αποτελεί πρόσκομμα για την πρόοδο βασικών στοιχείων της στρατηγικής 2021-2030

48 Η στρατηγική 2021-2030 αναγνωρίζει την ύπαρξη κενού στη νομοθεσία της ΕΕ όσον αφορά τη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης για τα άτομα με αναπηρία στους τομείς της κοινωνικής προστασίας, της υγειονομικής περίθαλψης, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες, περιλαμβανομένης της στέγασης. Μόνο στον τομέα της απασχόλησης προβλέπεται νομική βάση της ΕΕ για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας (οδηγία για την ισότητα στην απασχόληση⁴⁸). Στη στρατηγική 2021-2030 απευθύνεται ευρεία έκκληση στα κράτη μέλη να καταστήσουν δυνατή την έγκριση της πρότασης οδηγίας της Επιτροπής για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης στους προαναφερθέντες τομείς (πρόκειται για τη λεγόμενη «οδηγία για την ίση μεταχείριση»). Η έγκριση του προτεινόμενου νομικού κειμένου από το Συμβούλιο παραμένει αβέβαιη και δεν έχει προσδιορισθεί σχετικό χρονοδιάγραμμα.

49 Όσον αφορά την προσβασιμότητα, η έγκριση της ευρωπαϊκής πράξης για την προσβασιμότητα⁴⁹ το 2019 αποτέλεσε σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της διευκόλυνσης της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε προϊόντα και υπηρεσίες, αίροντας τους φραγμούς που προκύπτουν από την ύπαρξη διαφορετικών κανόνων στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη όφειλαν να μεταφέρουν την εν λόγω πράξη στα εθνικά τους δίκαια έως τις 28 Ιουνίου 2022. Ωστόσο, 24 από τα 27 κράτη μέλη έλαβαν προειδοποιητική επιστολή λόγω μη κοινοποίησης των μέτρων για τη μεταφορά της οδηγίας. Τα τρία κράτη μέλη που είχαν προβεί σε σχετική κοινοποίηση, και

⁴⁵ **Επισκόπηση 02/2020** «Το νομοθετικό έργο στην Ευρωπαϊκή Ένωση έπειτα από σχεδόν 20 χρόνια εφαρμογής του πλαισίου της βελτίωσης της νομοθεσίας».

⁴⁶ Better Regulation Guidelines, **SWD(2021) 305**.

⁴⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, **Better Regulation Toolbox**, 2023.

⁴⁸ **Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου**.

⁴⁹ **Οδηγία (ΕΕ) 2019/882**.

συγκεκριμένα η Δανία, η Ιταλία και η Εσθονία, έλαβαν και αυτά προειδοποιητική επιστολή το 2023 λόγω ελλιπούς μεταφοράς της οδηγίας⁵⁰.

50 Δεδομένου ότι η προσβασιμότητα προϊόντων και υπηρεσιών αποτελεί προϋπόθεση για την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνία, τυχόν καθυστέρηση στην εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας ενδέχεται να έχει αρνητικό αντίκτυπο στην ισότητα για τα εν λόγω άτομα. Επιπλέον, βάσει της πράξης για την προσβασιμότητα, τα ίδια τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίζουν κατά πόσον το δομημένο περιβάλλον συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις προσβασιμότητας⁵¹. Σύμφωνα με το EDF⁵², αυτό δεν επαρκεί για τη διασφάλιση εναρμονισμένης προσέγγισης ως προς την προσβασιμότητα του δομημένου περιβάλλοντος για τα άτομα με αναπηρία σε ολόκληρη την ΕΕ.

Οι εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής 2021-2030 που ελέγξαμε σημειώνουν πρόοδο, αλλά ο αντίκτυπός τους δεν μπορεί ακόμη να αξιολογηθεί

51 Αναλύσαμε τρεις εμβληματικές πρωτοβουλίες, οι οποίες είτε έχουν ήδη ολοκληρωθεί είτε πρόκειται να ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος του 2023:

- ο εμβληματική πρωτοβουλία 2: πρόταση για τη θέσπιση ευρωπαϊκής κάρτας αναπηρίας που θα αναγνωρίζεται σε όλα τα κράτη μέλη (σημεία **52-56**).
- ο εμβληματική πρωτοβουλία 5: υποβολή δέσμης μέτρων για τη βελτίωση των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας για τα άτομα με αναπηρία, η οποία θα υποστηρίζει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (σημεία **57-60**).
- ο εμβληματική πρωτοβουλία 7: προκειμένου να δώσει το παράδειγμα, έγκριση από την Επιτροπή ανανεωμένης στρατηγικής ανθρώπινων πόρων, η οποία θα περιλαμβάνει δράσεις για την προώθηση της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης ατόμων με αναπηρία (σημεία **61-69**).

⁵⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Infringements decisions. Non-transposition of EU legislation: Commission takes action to ensure complete and timely transposition of EU directives*, 20 Ιουλίου 2022.

⁵¹ Άρθρο 4, παράγραφος 4, της **οδηγίας (ΕΕ) 2019/882**.

⁵² EDF, *Alternative report for the second review of the EU by the CRPD Committee*, Φεβρουάριος 2022.

Υλοποίηση της ευρωπαϊκής κάρτας αναπηρίας: η αποτελεσματικότητα εξαρτάται από το πεδίο εφαρμογής και την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας

52 Η στρατηγική 2021-2030 προτείνει την καθιέρωση της ευρωπαϊκής κάρτας αναπηρίας έως το τέλος του 2023 ως μία από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της (βλέπε [παράρτημα](#)). Η δράση αυτή έχει εξάλλου συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2023 ως νομοθετική πρόταση. Η πρωτοβουλία αξιοποιεί τα αποτελέσματα πιλοτικού σχεδίου που υλοποιήθηκε κατά την περίοδο 2016-2018 για την υποστήριξη της προαιρετικής αμοιβαίας αναγνώρισης του καθεστώτος αναπηρίας στους τομείς της αναψυχής, του πολιτισμού, του αθλητισμού και των μεταφορών στα οκτώ συμμετέχοντα κράτη μέλη. Παρόμοια πρωτοβουλία σχετικά με το ευρωπαϊκό δελτίο στάθμευσης εφαρμόζεται με επιτυχία από το 1998⁵³.

53 Τον Μάιο του 2021, η Επιτροπή δημοσίευσε μελέτη⁵⁴, στην οποία αξιολόγησε συνολικά θετικά την υλοποίηση του πιλοτικού έργου. Ωστόσο, στη μελέτη επισημαίνονταν επίσης ορισμένες αδυναμίες, όπως το γεγονός ότι:

- η συμμετοχή των κρατών μελών και των παρόχων υπηρεσιών ήταν προαιρετική·
- τα κράτη μέλη μπορούσαν να αποφασίσουν ελεύθερα σε ποιους από τους τέσσερις τομείς θα επεκτείνονταν τα οφέλη, με τον πολιτισμό και την ψυχαγωγία να αποτελούν τους μόνους τομείς που καλύπτονταν και στα οκτώ κράτη μέλη·
- δεν θεσπίστηκε κεντρικό σύστημα παρακολούθησης της πραγματικής χρήσης της κάρτας, με αποτέλεσμα η ανάλυση να βασίζεται σε μεγάλο βαθμό σε πληροφορίες που συλλέχθηκαν μέσω ερευνών·
- η επιλεξιμότητα για τη χορήγηση της κάρτας διέφερε μεταξύ κρατών μελών, καθώς αυτά είχαν την ευχέρεια να καθορίζουν δικά τους κριτήρια.

⁵³ Σύσταση του Συμβουλίου [98/376/ΕΚ](#) σχετικά με δελτίο στάθμευσης για άτομα με ειδικές ανάγκες, όπως τροποποιήθηκε από τη [σύσταση του Συμβουλίου](#) της 3ης Μαρτίου 2008.

⁵⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Study assessing the implementation of the pilot action on the EU Disability Card and associated benefits*, τελική έκθεση, 2021.

54 Τον Νοέμβριο του 2022, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δημοσίευσε μελέτη⁵⁵ στην οποία περιγράφεται η τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος ατόμων με αναπηρία και περιλαμβάνονται ορισμένες από τις συναφείς αναφορές που έλαβε από πολίτες. Διερευνώνται επίσης τρόποι για την επίτευξη προόδου προς την κατεύθυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης, μέσω μέτρων όπως η ανάπτυξη ενός κοινού βασικού προτύπου για την αξιολόγηση της αναπηρίας (βλέπε σημεία 26-29).

55 Η Επιτροπή έχει προγραμματίσει να καταρτίσει εκτίμηση επιπτώσεων έως το καλοκαίρι του 2023, στην οποία θα περιγράφονται οι διάφορες επιλογές για την υλοποίηση της κάρτας αναπηρίας, περιλαμβανομένης της νομικής πράξης. Με βάση την εκτίμηση αυτή, η Επιτροπή σχεδιάζει να υποβάλει επίσημη νομοθετική πρόταση.

56 Θεωρούμε ότι η υλοποίηση αυτής της κάρτας αποτελεί ένα βήμα προς την κατεύθυνση της αμοιβαίας αναγνώρισης των ατόμων με αναπηρία, διευκολύνοντας έτσι την ελεύθερη κυκλοφορία τους στην ΕΕ. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητά της θα εξαρτηθεί από το πεδίο εφαρμογής που θα καθοριστεί. Ενδέχεται δε να είναι περιορισμένη λόγω των ασυμμετριών που πιθανώς να υπάρχουν στην αξιολόγηση των κριτηρίων που επιλέγουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της εθνικής αρμοδιότητάς τους για την αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας.

Δέσμη μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία: ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, όμως είναι πολύ νωρίς για να γίνουν ορατά τα αποτελέσματα

57 Το χάσμα απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία στην ΕΕ έχει παραμείνει περίπου στο ίδιο επίπεδο από το 2014, έτος έναρξης των μετρήσεων (βλέπε σημείο 05). Τον Σεπτέμβριο του 2022, η Επιτροπή δρομολόγησε τη δέσμη μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία⁵⁶, μία από τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής 2021-2030 για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης. Στην ανακοίνωση αναφέρεται ότι το ποσοστό απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία πρέπει να αυξηθεί και το χάσμα απασχόλησής τους να μειωθεί, προκειμένου να επιτευχθούν οι πρωταρχικές τιμές-στόχος της ΕΕ που προβλέπονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι εν λόγω τιμές-στόχος, που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030, αφορούν τη μείωση κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, την

⁵⁵ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, *Disability assessment, mutual recognition and the EU Disability Card*, Νοέμβριος 2022.

⁵⁶ Κοινές υπηρεσίες της Επιτροπής – Έγγραφο της πλατφόρμας για την αναπηρία, *Package to improve labour market outcomes of persons with disabilities (Disability Employment Package – «employment package»)*.

απασχόληση τουλάχιστον του 78 % των ατόμων ηλικίας 20-64 ετών, και τη συμμετοχή κάθε χρόνο σε πρόγραμμα επιμόρφωσης τουλάχιστον του 60 % όλων των ενηλίκων.

58 Η προτεινόμενη δέσμη μέτρων περιλαμβάνει έξι τομείς δράσης (με συγκεκριμένα παραδοτέα για καθέναν από αυτούς):

- την ενίσχυση των ικανοτήτων των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης και ένταξης·
- την ενίσχυση των προοπτικών πρόσληψης μέσω θετικής δράσης και την καταπολέμηση των στερεοτύπων·
- την εξασφάλιση εύλογων προσαρμογών για την κάλυψη των αναγκών των ατόμων με αναπηρία στην εργασία·
- τη διατήρηση των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση·
- την εξασφάλιση προγραμμάτων επαγγελματικής αποκατάστασης σε περίπτωση ασθένειας ή ατυχήματος· και
- τη διερεύνηση ποιοτικών θέσεων εργασίας στο πλαίσιο της προστατευόμενης απασχόλησης και διόδων προς την ανοικτή αγορά εργασίας.

59 Ωστόσο, έως τα τέλη Φεβρουαρίου του 2023, η Επιτροπή είχε εγκρίνει μόνο την εργαλειοθήκη για την ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης με σκοπό τη βελτίωση των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας για τα άτομα με αναπηρία. Η Επιτροπή αναμένει και άλλα παραδοτέα εντός του 2023. Στη δε στρατηγική της για την περίοδο 2021-2030 καλεί τα κράτη μέλη να ορίσουν τιμές-στόχο για τη μείωση του χάσματος απασχόλησης μεταξύ των ατόμων με και χωρίς αναπηρία.

60 Θεωρούμε ότι η δέσμη μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση που θα μπορούσε ενδεχομένως να συμβάλει στην κάλυψη του χάσματος απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία που εξακολουθεί να υπάρχει. Ωστόσο, έως ότου υλοποιηθούν και άλλα παραδοτέα και αρχίσει η εφαρμογή τους στην πράξη, οι πιθανές συνέπειες της δέσμης μέτρων στην κάλυψη του εν λόγω χάσματος δεν μπορούν να αξιολογηθούν.

Ηγεσία διά του παραδείγματος: ως εργοδότες, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ λαμβάνουν φιλόδοξα μέτρα για τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία, όμως τα αποδεδειγμένα αποτελέσματα είναι περιορισμένα

61 Στη στρατηγική 2021-2030, η Επιτροπή δεσμεύθηκε να ηγηθεί διά του παραδείγματος όσον αφορά την ισότητα των ατόμων με αναπηρία και κάλεσε τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να ακολουθήσουν το παράδειγμά της. Αυτός ήταν και ο σκοπός της συμπερίληψης στη στρατηγική της εμβληματικής πρωτοβουλίας για μια ανανεωμένη στρατηγική ανθρώπινων πόρων, που εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2022⁵⁷.

62 Οι υπάλληλοι των θεσμικών οργάνων της ΕΕ προέρχονται από το σύνολο των 27 κρατών μελών και οι κανόνες απασχόλησής τους διέπονται από τον «κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης» των υπαλλήλων και του λοιπού προσωπικού της ΕΕ⁵⁸. Επιπλέον, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ μπορούν να αναπτύξουν δικό τους σύστημα για την αναγνώριση αναπηρίας.

63 Προκειμένου να συγκεντρώσουμε πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν η Επιτροπή και ορισμένα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ για την προώθηση της ισότητας των ατόμων με αναπηρία, τους ζητήσαμε να συμπληρώσουν ένα ερωτηματολόγιο που καλύπτει διάφορους τομείς πιθανής δράσης (βλέπε σημείο 22).

64 Με βάση τις απαντήσεις που δόθηκαν, όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ που συμμετείχαν στην έρευνα εφαρμόζουν μέτρα για να εξασφαλίσουν την προσβασιμότητα του κοινού και των εργαζομένων με αναπηρία στα κτίριά τους. Όσον αφορά τα νέα κτίρια, τα θεσμικά όργανα έλαβαν υπόψη την προσβασιμότητα στο στάδιο του σχεδιασμού. Τα προβλήματα προσβασιμότητας είναι συνηθέστερα στα παλαιότερα κτίρια. Τέτοια είναι η περίπτωση, παραδείγματος χάριν, ορισμένων κτιρίων στις Βρυξέλλες, τα οποία συμμορφώνονταν με τη βελγική νομοθεσία που ίσχυε κατά τον χρόνο αγοράς τους, αλλά πλέον απαιτούνται περισσότερες εργασίες για τη συμμόρφωσή τους με τα πρότυπα της ΕΕ για την προσβασιμότητα. Όσον αφορά την ψηφιακή προσβασιμότητα, και τα πέντε θεσμικά όργανα της ΕΕ που συμμετείχαν στην έρευνα λαμβάνουν μέτρα για να ενισχύσουν την προσβασιμότητα του ψηφιακού περιβάλλοντός τους, μέσω σχεδίων δράσης ή διαφόρων άλλων πρωτοβουλιών.

65 Τρία από τα πέντε θεσμικά όργανα που συμμετείχαν στην έρευνα (Συμβούλιο, Επιτροπή και ΕΕΣ) δήλωσαν ότι η έλλειψη δεδομένων σχετικά με τους εργαζομένους

⁵⁷ Ανακοίνωση προς την Επιτροπή – A new Human Resources Strategy for the Commission, C(2022) 2229.

⁵⁸ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 31, κανονισμός (ΕΥΡΑΤΟΜ) αριθ. 11.

με αναπηρία ήταν ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για τη διασφάλιση καλών συνθηκών εργασίας για το προσωπικό. Ειδικότερα, σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν την απασχόληση στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, οι υπηρεσίες ανθρώπινων πόρων ενημερώνονται για τυχόν αναπηρία εργαζομένου/εργαζομένης μόνον εάν ο/η ίδιος/-α τους παρέχει οικειοθελώς την πληροφορία αυτή. Επιπλέον, τα δεδομένα αυτά υπόκεινται στους κανόνες περί προστασίας των δεδομένων.

66 Διαπιστώσαμε ότι τα θεσμικά όργανα της ΕΕ ήταν σε θέση να συλλέγουν δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των αιτημάτων για εύλογες προσαρμογές προς ικανοποίηση των αναγκών ατόμων με αναπηρία. Ωστόσο, τα αιτήματα αυτά δεν παρέχουν πλήρη εικόνα του αριθμού των ατόμων με αναπηρία που εργάζονται στα θεσμικά όργανα, καθώς δεν απαιτούνται εύλογες προσαρμογές για όλα τα άτομα με αναπηρία. Επίσης, τέτοιες προσαρμογές ενδέχεται να ζητηθούν λόγω προσωρινών προβλημάτων υγείας. Για την αντιμετώπιση αυτής της δυσκολίας, δύο από τα πέντε θεσμικά όργανα που συμμετείχαν στην έρευνα (Συμβούλιο και Επιτροπή) είχαν ήδη διενεργήσει έρευνες μεταξύ των υπαλλήλων τους, η συμμετοχή στις οποίες ήταν προαιρετική, και δύο ακόμη (Κοινοβούλιο και ΕΕΣ) σχεδίαζαν να το πράξουν στο εγγύς μέλλον. Στην έρευνα της Επιτροπής συμμετείχε το προσωπικό της, καθώς και το προσωπικό των εκτελεστικών οργανισμών και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, και ελήφθησαν περί τις 10 000 απαντήσεις (κάτι που αντιστοιχεί σε ποσοστό απόκρισης 22 %). Το 4,4 % των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών θεωρούσαν ότι έχουν κάποια αναπηρία, ενώ το 6,4 % δήλωσαν ότι είχαν υπό τη φροντίδα τους ένα εξαρτώμενο άτομο με αναπηρία⁵⁹.

67 Συνολικά, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ που συμμετείχαν στην έρευνα απασχολούσαν περί τους/τις 4 000 ασκούμενους/-ες το 2022, αλλά ο αριθμός των ασκούμενων με αναπηρία είναι άγνωστος. Από την ανάλυσή μας προέκυψε επίσης ότι τρία από τα πέντε θεσμικά όργανα που συμμετείχαν στην έρευνα εφαρμόζαν πρόγραμμα θετικής δράσης (μέτρα στοχευμένα σε συγκεκριμένες ομάδες για την ελαχιστοποίηση των μειονεκτημάτων που έχουν όταν ανταγωνίζονται με άλλους αιτούντες) και ένα άλλο εξέταζε το ενδεχόμενο καθιέρωσης σχετικού προγράμματος (βλέπε [πίνακα 3](#)). Βέβαια, διαπιστώσαμε επίσης ότι αυτά τα προγράμματα θετικής δράσης εστίαζαν κυρίως στους/στις ασκούμενους/-ες. Οι ασκούμενοι/-ες με αναπηρία μπορούν επίσης να συμμετέχουν σε ανοικτά προγράμματα πρακτικής άσκησης. Μόνο ένα θεσμικό όργανο (το Κοινοβούλιο) εφαρμόζει επί του παρόντος πρόγραμμα θετικής δράσης για τους/τις συμβασιούχους υπαλλήλους.

⁵⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Έρευνα για τη διαφορετικότητα, τη συμπερίληψη και τον σεβασμό στον χώρο εργασίας, έκθεση αποτελεσμάτων* (έρευνα που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2021).

Πίνακας 3 – Προγράμματα θετικής δράσης και συναφείς στόχοι στα πέντε θεσμικά όργανα της ΕΕ που συμμετείχαν στην έρευνα

Θεσμικό όργανο	Ασκούμενοι/-ες με αναπηρία (ανά έτος)	Συμβασιούχοι/-ες υπάλληλοι με αναπηρία
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	Περίπου 30 (περίπου 15, δύο φορές τον χρόνο)	Το 2022, ήταν διαθέσιμη χρηματοδότηση για επτά άτομα με αναπηρία (προσλήφθηκαν έξι)
Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Έξι (τρεις, δύο φορές τον χρόνο)	Σχετικό σχέδιο δράσης βρίσκεται υπό εξέταση
Ευρωπαϊκή Επιτροπή	Δεν υπάρχει σχετικό σχέδιο δράσης	Δεν υπάρχει σχετικό σχέδιο δράσης
Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Σχετικό σχέδιο δράσης βρίσκεται υπό εξέταση	Δεν υπάρχει σχετικό σχέδιο δράσης
Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο	Τουλάχιστον ένας/μία ανά έτος	Δεν υπάρχει σχετικό σχέδιο δράσης

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ελεγκτικών εργασιών του.

68 Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ προσλαμβάνουν μόνιμους/-ες υπαλλήλους που έχουν επιτύχει σε διαγωνισμό που διοργανώνει η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού (EPSO). Η EPSO παρέχει τη δυνατότητα εύλογων προσαρμογών για την κάλυψη των αναγκών των υποψηφίων με αναπηρία, κατόπιν σχετικού αιτήματος και βάσει ιατρικού πιστοποιητικού ή γνωμάτευσης ειδικού. Οι επιτυχόντες/-ούσες υποψήφιοι/-ες εγγράφονται σε πίνακες επιτυχόντων/επιτυχουσών για την κάλυψη μόνιμων θέσεων. Ωστόσο, η EPSO δεν παρακολουθεί κατά πόσον οι επιτυχόντες/-ούσες υποψήφιοι/-ες με αναπηρία προσλαμβάνονται πράγματι από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, δεδομένου ότι το στάδιο της πρόσληψης δεν εμπίπτει στην εντολή της.

69 Η Επιτροπή Ελέγχου του Προϋπολογισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου υπέβαλε ερώτημα στα θεσμικά και λοιπά όργανα της ΕΕ σχετικά με την απασχόληση από αυτά ατόμων με αναπηρία, κάτι που είναι ενδεικτικό της ανάγκης αναφοράς στοιχείων⁶⁰. Στην έρευνα, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ δεν μας παρείχαν συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με την απασχόληση ατόμων με αναπηρία. Αυτά δεν

⁶⁰ Παραδείγματος χάριν, [ερωτηματολόγιο για την απαλλαγή για το 2021 που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης](#), ερώτηση 22.

αντιπαραβάλλουν τα εσωτερικά αριθμητικά στοιχεία τους με συγκρίσιμες πληροφορίες σε επίπεδο ΕΕ.

Η Επιτροπή διαθέτει περιορισμένα μόνο στοιχεία σχετικά με το ύψος της ενωσιακής χρηματοδότησης που διατίθεται σε μέτρα στήριξης ατόμων με αναπηρία

70 Όσον αφορά τη διαθέσιμη ενωσιακή χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών μέτρων στήριξης (CRII/CRII+ και REACT-EU), αξιολογήσαμε κατά πόσον:

- η παρακολούθηση κατέστησε δυνατό τον προσδιορισμό της συμβολής της χρηματοδότησης της ΕΕ στη βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία·
- ήταν εφικτός ο προσδιορισμός της ενωσιακής χρηματοδότησης που προορίζεται ειδικά για τα άτομα με αναπηρία· και
- ο οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος που αφορά την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών και των συστάσεων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συνέβαλε στην καλύτερη στόχευση στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία.

Το πλαίσιο παρακολούθησης για αμφότερες τις περιόδους προγραμματισμού δεν καθιστά δυνατή την αξιολόγηση της συμβολής της ενωσιακής χρηματοδότησης στη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία

71 Η Επιτροπή δεν διαθέτει πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδότηση που πράγματι διατίθεται σε συγκεκριμένες δράσεις προς όφελος των ατόμων με αναπηρία, καθώς δεν υπάρχει αντίστοιχη κατηγορία δαπανών. Διαπιστώσαμε ότι αυτό ίσχυε τόσο για το ΕΚΤ όσο και για τα μέτρα έκτακτης ανάγκης της ΕΕ (CRII/CRII+ και REACT-EU), κάτι το οποίο δεν θα αλλάξει κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027.

72 Η νομοθεσία της ΕΕ προβλέπει έναν κοινό δείκτη εκροής που αφορά τους/τις «συμμετέχοντες/συμμετέχουσες με αναπηρία»⁶¹ και τα κράτη μέλη οφείλουν να παρουσιάζουν στοιχεία σχετικά με αυτόν ετησίως. Για την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, τα κράτη μέλη δεν ήταν υποχρεωμένα να θέσουν τιμές-στόχο όσον αφορά τον αριθμό των συμμετεχόντων/συμμετεχουσών με αναπηρία.

⁶¹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1304/2013 και κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057.

Τέτοια υποχρέωση δεν προβλέπεται ούτε για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027.

73 Ο δείκτης καθιστά μεν δυνατή την εκτίμηση του αριθμού των ατόμων με αναπηρία που έλαβαν στήριξη από την ΕΕ, ωστόσο δεν δίνει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να προσδιορίσει το ύψος της ενωσιακής χρηματοδότησης που διατέθηκε προς όφελος των ατόμων με αναπηρία. Δεν προσδιορίστηκε κοινός δείκτης αποτελέσματος σε σχέση με την εν λόγω ομάδα-στόχο. Κατά συνέπεια, το σύστημα παρακολούθησης δεν παρέχει τις πληροφορίες που απαιτούνται σχετικά με την επάρκεια των προσπάθειών που κατέβαλαν τα κράτη μέλη όσον αφορά τα άτομα με αναπηρία.

74 Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, διατέθηκαν στα κράτη μέλη συνολικά 100 δισεκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο του ΕΚΤ μέσω των θεματικών στόχων 8 («Πρωώθηση της βιώσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας της εργασίας»), 9 («Πρωώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας και των διακρίσεων») και 10 («Επένδυση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη διά βίου μάθηση»). Τα μέτρα για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία θα μπορούσαν να είχαν χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο και των τριών θεματικών στόχων, αλλά δεν υπάρχουν συγκεκριμένα δεδομένα σχετικά με τη χρηματοδότησή τους.

75 Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες σχετικά με τον αριθμό των ατόμων με αναπηρία που έλαβαν στήριξη από το ΕΚΤ κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Σύμφωνα με τον κοινό δείκτη εκροής «συμμετέχοντες/συμμετέχουσες με αναπηρία», 3,6 εκατομμύρια άτομα συνολικά σε ολόκληρη την ΕΕ επωφελήθηκαν από μέτρα του ΕΚΤ έως το τέλος του 2021⁶². Στο [πλαίσιο 2](#) παρέχονται λεπτομερέστερα στοιχεία όσον αφορά τα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε.

⁶² Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, Συνοπτική έκθεση του 2022 σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης των προγραμμάτων που καλύπτουν την περίοδο υλοποίησης 2014-2020, COM(2023) 39.

Πλαίσιο 2

Παραδείγματα προγραμμάτων του ΕΚΤ που αφορούσαν άτομα με αναπηρία στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε (ένα ανά κράτος μέλος)

Κάτω Χώρες: ενεργός ένταξη για την τόνωση των ευκαιριών απασχόλησης, με στόχο την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων και τη βελτίωση της απασχολησιμότητας οποιουδήποτε αντιμετωπίζει δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, περιλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία. Συμμετέχοντες/Συμμετέχουσες με αναπηρία: 225 126.

Ισπανία: οδοί ένταξης που βοηθούν τα άτομα με αναπηρία να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, συνοδευόμενες από επιδοτούμενες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης μέσω ειδικά προσαρμοσμένων κέντρων απασχόλησης. Συμμετέχοντες/Συμμετέχουσες με αναπηρία (επιχειρησιακό πρόγραμμα «Κοινωνική ένταξη»): 421 063.

Σουηδία: ένταξη στην εκπαίδευση και την αγορά εργασίας και απόκτηση δεξιοτήτων και προσόντων για οποιονδήποτε αντιμετωπίζει δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία. Συμμετέχοντες/Συμμετέχουσες με αναπηρία: 50 287.

Ρουμανία: στα μέτρα για τα άτομα με αναπηρία συγκαταλέγονταν η αποϊδρυματοποίηση, η παροχή συσκευών υποβοήθησης, η κατάρτιση και η απασχόληση. Συμμετέχοντες/Συμμετέχουσες με αναπηρία (επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανθρώπινο κεφάλαιο»): 13 670.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ελεγκτικών εργασιών του και της πλατφόρμας ανοικτών δεδομένων <https://cohesiondata.ec.europa.eu/> (στοιχεία του Φεβρουαρίου του 2023).

76 Ως απάντηση στην πανδημία COVID-19 που ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2020, η Επιτροπή θέσπισε μέτρα για την ενίσχυση της ευελιξίας της χρηματοδότησης (CRII και, εν συνεχεία, CRII+) ⁶³ και παρείχε πρόσθετη συμπληρωματική χρηματοδότηση σε προγράμματα της περιόδου 2014-2020 (REACT-EU) ⁶⁴ μέσω του NextGenerationEU ⁶⁵. Στις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη σχετικά με τη χρήση της χρηματοδότησης έκτακτης ανάγκης γίνεται αναφορά στα άτομα με αναπηρία, μεταξύ άλλων παραδειγμάτων παρεμβάσεων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν. Ωστόσο, μολονότι τα εν λόγω άτομα επλήγησαν δυσανάλογα από την πανδημία (βλέπε παραδείγματα στο [πλαίσιο 3](#)), αυτά αναφέρονται μόνον ως μία από τις ευάλωτες/μειονεκτούσες ομάδες.

⁶³ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460.

⁶⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2221.

⁶⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094.

Πλαίσιο 3

Παραδείγματα προβλημάτων που αντιμετώπισαν τα άτομα με αναπηρία κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε

Στις **Κάτω Χώρες**, το σημαντικότερο πρόβλημα για τα άτομα με αναπηρία προκλήθηκε από την απόφαση να απαγορευθούν οι επισκέψεις σε κέντρα και ιδρύματα φροντίδας και να κλείσουν κέντρα ημερήσιας φροντίδας για ενήλικες και παιδιά με αναπηρία.

Στην **Ισπανία**, η πανδημία περιόρισε πολλές κοινωνικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες, καθώς και υπηρεσίες υποστήριξης της απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία, τα οποία δεν λαμβάνονταν συστηματικά υπόψη κατά τον σχεδιασμό των μέτρων καταπολέμησης της πανδημίας.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η **Σουηδία** δεν επέβαλε περιοριστικά μέτρα σε εθνική κλίμακα. Περιοριστικά μέτρα τοπικού χαρακτήρα επιβλήθηκαν σε ορισμένες επαρχίες ή/και δήμους, κάτι το οποίο περιόρισε ενίοτε την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και καθημερινές δραστηριότητες.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει των ελεγκτικών εργασιών του.

77 Η Επιτροπή αξιολόγησε τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στα άτομα με αναπηρία κατά τον δεύτερο χρόνο της (2021), στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Στη συγκεφαλαιωτική έκθεση της Επιτροπής⁶⁶ επισημάνθηκε σειρά ζητημάτων:

- ο δυσανάλογος αριθμός θανάτων ατόμων με αναπηρία σε σύγκριση με τα άτομα χωρίς αναπηρία, μολονότι τα αναλυτικά δεδομένα σχετικά με τους θανάτους από τη νόσο COVID-19 μεταξύ των ατόμων με αναπηρία ήταν ελάχιστα·
- η απομόνωση και ο διαχωρισμός που βίωσαν τα άτομα με αναπηρία σε ιδρύματα λόγω της απαγόρευσης των επισκέψεων και της ακύρωσης δραστηριοτήτων, ως αποτέλεσμα των περιορισμών που επιβλήθηκαν εξαιτίας της πανδημίας COVID-19. Ούτε τα άτομα με αναπηρία που ζουν στην κοινότητα έμειναν ανεπηρέαστα·
- η περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, ενίσχυσης των ικανοτήτων και αποκατάστασης λόγω της παύσης πολλών «μη ουσιωδών» υπηρεσιών·

⁶⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *COVID-19 and people with disabilities in Europe – Assessing the impact of the crisis and informing disability-inclusive next steps*, 2021.

- ο η αναστολή ή ο περιορισμός των κοινωνικών υπηρεσιών και της σχετικής υποστήριξης σε πολλές περιπτώσεις· και
- οι ιδιαίτερες προκλήσεις που πιθανολογείται ότι δημιουργήσει η διαδικτυακή εκπαίδευση για τα παιδιά με αναπηρία.

Ο οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος και οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου σχετικά με τη χρηματοδότηση μέτρων για τα άτομα με αναπηρία κατά την περίοδο 2021-2027 μπορεί να έχουν περιορισμένο αντίκτυπο

Είναι υπαρκτός ο κίνδυνος ο αντίκτυπος του οριζόντιου αναγκαίου πρόσφορου όρου να είναι περιορισμένος

78 Όπως και κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, ο κανονισμός περί κοινών διατάξεων (ΚΚΔ) για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027⁶⁷ προβλέπει προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ προγράμματα. Αυτές είναι γνωστές ως αναγκαίοι πρόσφοροι όροι και μπορεί να είναι οριζόντιοι (ήτοι να ισχύουν για όλους τους ειδικούς στόχους) ή θεματικοί. Ένας από τους οριζόντιους αναγκαίους πρόσφορους όρους αναφέρεται στην υλοποίηση και την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, συνδέοντας έτσι τη σχετική ενωσιακή χρηματοδότηση με τη σύμβαση.

79 Ο συγκεκριμένος οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος απαιτεί από τα κράτη μέλη να διαθέτουν εθνικά πλαίσια για τη διασφάλιση της εφαρμογής της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών, τα οποία να περιλαμβάνουν:

- ο μετρήσιμους στόχους, μηχανισμούς συλλογής δεδομένων και παρακολούθησης·
- ο ρυθμίσεις που διασφαλίζουν ότι η πολιτική, η νομοθεσία και τα πρότυπα για την προσβασιμότητα λαμβάνονται δεόντως υπόψη κατά την προετοιμασία και την εφαρμογή των προγραμμάτων· και
- ο ρυθμίσεις για την αναφορά στοιχείων στην επιτροπή παρακολούθησης σχετικά με περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τη σύμβαση πράξεων που λαμβάνουν στήριξη από τα ταμεία της ΕΕ και με καταγγελίες σχετικά με τη σύμβαση που υποβάλλονται σύμφωνα με τις ρυθμίσεις που έχουν θεσπιστεί δυνάμει του άρθρου 69, παράγραφος 7, του ΚΚΔ.

⁶⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060.

80 Ο εν λόγω οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος πρέπει να εκπληρώνεται με συνέπεια καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού 2021-2027. Σε διαφορετική περίπτωση, η Επιτροπή δεν θα αποδίδει τις δαπάνες που σχετίζονται με τον εκάστοτε ειδικό στόχο. Πρόκειται για πρόοδο σε σύγκριση με την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020⁶⁸, κατά την οποία η σχετική προϋπόθεση (εκ των προτέρων αιρεσιμότητα) απαιτούσε μόνον επαρκή διοικητική ικανότητα για την υλοποίηση και την εφαρμογή της σύμβασης, και η Επιτροπή προέβαινε σε έλεγχο της εκπλήρωσης των προϋποθέσεων μόνο στην αρχή της περιόδου προγραμματισμού.

81 Ωστόσο, διαπιστώσαμε ότι η αξιολόγηση από την Επιτροπή της συμμόρφωσης με τον οριζόντιο αναγκαίο πρόσφορο όρο περιορίστηκε στον έλεγχο του κατά πόσον οι εθνικές στρατηγικές ή τα εθνικά σχέδια δράσης έθεταν μετρήσιμους στόχους. Η Επιτροπή δεν έχει νομική υποχρέωση να παρακολουθεί κατά πόσον επιτυγχάνονται πράγματι οι στόχοι. Αυτό σημαίνει ότι ο συγκεκριμένος οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος αποτελεί διοικητική απαίτηση για τη λήψη χρηματοδότησης από την ΕΕ και όχι εργαλείο για τη διασφάλιση της καλύτερης στόχευσης της χρηματοδότησης.

Οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου εστιάζουν σε περιορισμένο μόνο βαθμό στα άτομα με αναπηρία

82 Οι κανόνες για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027⁶⁹ απαιτούν από τα κράτη μέλη να δίνουν προτεραιότητα στις προκλήσεις που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και να διαθέτουν επαρκείς πόρους για την αντιμετώπισή τους. Ωστόσο, η απαίτηση αυτή έχει περιορισμένη χρησιμότητα όσον αφορά τη χρηματοδότηση μέτρων για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία στην ΕΕ.

83 Από την ανάλυσή μας προέκυψε ότι στην ανακοίνωση «Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2022 – εαρινή δέσμη μέτρων» γινόνταν μόνο δύο φορές αναφορά στα άτομα με αναπηρία, μία φορά ως ομάδα που επλήγη δυσανάλογα από την πανδημία COVID-19 και μία άλλη στο πλαίσιο της ενίσχυσης της συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Σε καμία από τις συστάσεις ανά χώρα (ΣΑΧ) του 2020 ή του 2022 που διατυπώθηκαν μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου δεν γινόνταν ρητή αναφορά στα άτομα με αναπηρία, παρά τον δυσανάλογο αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στη συγκεκριμένη ομάδα. Οι ΣΑΧ του 2020 δεν αναφέρονταν σε μειονεκτούσες ομάδες (στις οποίες θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται τα άτομα με αναπηρία). Μόνο σε τέσσερα κράτη μέλη απευθύνθηκε σύσταση σχετικά με μειονεκτούσες ομάδες μέσω των ΣΑΧ του 2022. Παράλληλα, πανομοιότυπη σύσταση διατυπώθηκε προς 26 από τα

⁶⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013.

⁶⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057.

27 κράτη μέλη σχετικά με τις ευάλωτες ομάδες στο πλαίσιο των αυξήσεων των τιμών ενέργειας.

84 Στο πλαίσιο της ανάλυσής μας διαπιστώσαμε επίσης ότι οι αναφορές στα άτομα με αναπηρία στις εκθέσεις ανά χώρα ήταν κατά κανόνα πολύ ευρείες και αόριστες. Παραδείγματος χάριν, γινόταν αναφορά στο χάσμα απασχόλησης για τα άτομα με αναπηρία ή στον κίνδυνο φτώχειας και στην ανάγκη ανάληψης δράσης. Τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων στα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε αναφέρονταν σε δράσεις που προγραμματίζονταν για τη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία, αλλά σε διαφορετικό βαθμό. Οι αναφορές στα άτομα με αναπηρία στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και στα σχέδια προγραμμάτων των τεσσάρων κρατών μελών που επισκεφθήκαμε αντανάκλυσαν σε γενικές γραμμές τα ζητήματα που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Ως εκ τούτου, οι παρατηρήσεις της Επιτροπής σχετικά με τις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και τα προγράμματα της περιόδου 2021-2027 αφορούσαν κυρίως τη συμπερίληψη των οριζόντιων αρχών της απαγόρευσης των διακρίσεων και της προσβασιμότητας.

85 Για την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, από τα τέσσερα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου, μόνο η Ρουμανία συμπεριέλαβε ειδική προτεραιότητα για τα άτομα με αναπηρία. Οι δράσεις που καθορίζονται στο σχέδιο του προγράμματός της «Ένταξη» για την περίοδο 2021-2027 επικεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στη βελτίωση των υπηρεσιών για τα άτομα με αναπηρία, καθώς και σε υποστηρικτικές τεχνολογίες, σε υπηρεσίες λήψης αποφάσεων και στην απασχόληση. Στη Σουηδία, το εθνικό πρόγραμμα του ΕΚΤ+ εστιάζει σε άτομα που αναζητούν εργασία και αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, περιλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία. Τόσο οι Κάτω Χώρες όσο και η Ισπανία θα συνεχίσουν να εφαρμόζουν μέτρα για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία, παρόμοια με εκείνα της περιόδου προγραμματισμού 2014-2020.

Συμπεράσματα και συστάσεις

86 Συνολικά, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι ο πρακτικός αντίκτυπος της δράσης της ΕΕ στην κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στα κράτη μέλη υπήρξε περιορισμένος. Τα τελευταία χρόνια δεν έχει σημειωθεί σημαντική βελτίωση στην ΕΕ όσον αφορά το χάσμα απασχόλησης ή τον κίνδυνο φτώχειας για τα άτομα με αναπηρία, που συνιστούν δύο από τους βασικούς δείκτες ισότητας που είναι διαθέσιμοι σε επίπεδο ΕΕ.

87 Όσον αφορά τα διαθέσιμα δεδομένα σχετικά με τα άτομα με αναπηρία, εντοπίσαμε ως βασικό πρόβλημα, που εμποδίζει την Επιτροπή να σχηματίσει πλήρη εικόνα, τις διαφορές στα κριτήρια αξιολόγησης του καθεστώτος αναπηρίας μεταξύ των κρατών μελών (και των περιφερειών) (βλέπε σημείο [26](#)).

88 Η αξιολόγηση της αναπηρίας εξαρτάται από την ερμηνεία και την εφαρμογή των κριτηρίων από τις κεντρικές ή αποκεντρωμένες αρχές των κρατών μελών. Σε επίπεδο ΕΕ, τα μόνα συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία βασίζονται σε έρευνες στις οποίες οι ίδιοι/-ες οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες δηλώνουν την κατάσταση αναπηρίας τους. Εντοπίσαμε στις έρευνες αυτές ορισμένες αδυναμίες όσον αφορά τον βαθμό λεπτομέρειας, την κάλυψη και τη συχνότητά τους. Ως εκ τούτου, δεν είναι πάντοτε δυνατή η αντιπαραβολή των εν λόγω δεδομένων με τα δεδομένα από διοικητικές πηγές που συγκεντρώνουν τα κράτη μέλη, γεγονός που δυσχεραίνει τις συγκρίσεις μεταξύ χωρών της ΕΕ. Οι διαφορές αυτές στα δεδομένα είναι δυνατό να υπονομεύουν την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας σε ολόκληρη την ΕΕ, με αποτέλεσμα τα άτομα με αναπηρία που μετακινούνται ή μετακομίζουν σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να εργαστούν, να σπουδάσουν ή για άλλους λόγους να βρίσκονται ενδεχομένως αντιμέτωπα με μεγαλύτερο διοικητικό φόρτο σε σύγκριση με τους πολίτες του εν λόγω κράτους μέλους. Η Επιτροπή καθόρισε την πολιτική της ΕΕ στον τομέα αυτό, με στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία. Για την παρακολούθηση της πολιτικής της ΕΕ που διασφαλίζει ίσα δικαιώματα για τα άτομα με αναπηρία, είναι απαραίτητο τα κράτη μέλη να κοινοποιούν υψηλής ποιότητας και συγκρίσιμες πληροφορίες (βλέπε σημεία [26-34](#)). Ως εκ τούτου, συνιστούμε:

Σύσταση 1 – Να εξασφαλιστούν περισσότερα συγκρίσιμα δεδομένα για ολόκληρη την ΕΕ

Η Επιτροπή οφείλει να εξασφαλίσει περισσότερα συγκρίσιμα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία από άποψη κάλυψης, βαθμού λεπτομέρειας και συχνότητας, κάτι που αποτελεί μία από τις βάσεις μέτρησης του αντικτύπου και της αποτελεσματικότητας της πολιτικής της ΕΕ που αποσκοπεί στη διασφάλιση ίσων δικαιωμάτων για τα άτομα με αναπηρία.

Ημερομηνία-στόχος: έως το τέλος του 2025.

89 Το 2010, η Επιτροπή δρομολόγησε την ευρωπαϊκή στρατηγική για την αναπηρία 2010-2020 με στόχο τη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης και της ευημερίας των ατόμων με αναπηρία και την παροχή σε αυτά της δυνατότητας να ασκούν πλήρως τα δικαιώματά τους. Η στρατηγική αυτή μετέφερε ορισμένες από τις διατάξεις της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στο πλαίσιο της ΕΕ και πρότεινε δράσεις για την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία σε οκτώ τομείς προτεραιότητας: την προσβασιμότητα, τη συμμετοχή, την ισότητα, την απασχόληση, την εκπαίδευση, την κοινωνική προστασία, την υγεία και την εξωτερική δράση (βλέπε σημείο [40](#)).

90 Στη στρατηγική της ΕΕ για την αναπηρία 2021-2030 αντιμετωπίζονται οι περισσότερες αδυναμίες της προηγούμενης στρατηγικής. Διαπιστώσαμε ότι ήταν συνεπής με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών και ότι ενσωμάτωνε νέες δράσεις, μεταξύ των οποίων και επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες. Ωστόσο, μόνο για τις μισές από τις δράσεις προβλέπεται ημερομηνία ολοκλήρωσης, κάτι που μπορεί να έχει αντίκτυπο στην παρακολούθηση της πραγματικής εφαρμογής τους. Επιπλέον, ορισμένα καίρια ζητήματα που εμπίπτουν εν μέρει τουλάχιστον στην αρμοδιότητα της Επιτροπής παραμένουν ανεπίλυτα. Η σύνδεση μεταξύ της στρατηγικής 2021-2030 και της χρηματοδότησης της ΕΕ εξακολουθεί να είναι ανεπαρκής, και η Επιτροπή δεν έχει ακόμη επανεξετάσει τη σχετική νομοθεσία της ΕΕ στο σύνολό της, προκειμένου να αξιολογήσει τη συμμόρφωση με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών. Η στασιμότητα όσον αφορά την οδηγία για την ίση μεταχείριση και η αργή διαδικασία μεταφοράς της ευρωπαϊκής πράξης για την προσβασιμότητα από τα κράτη μέλη στα εθνικά τους δίκαια παρεμποδίζουν την πρόοδο στην υλοποίηση βασικών στοιχείων της στρατηγικής 2021-2030 (βλέπε σημεία [41-50](#)). Ως εκ τούτου, συνιστούμε:

Σύσταση 2 – Να σημειωθεί πρόοδος όσον αφορά την επανεξέταση και τη θέσπιση σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών

Η Επιτροπή οφείλει:

- α) να προβεί σε σταδιακή επανεξέταση της σχετικής με τη στρατηγική 2021-2030 νομοθεσίας της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογήσει τη συμμόρφωσή της με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών· και
- β) να λάβει κατάλληλα μέτρα προκειμένου να υποστηρίξει το Συμβούλιο αναφορικά με τη θέσπιση της οδηγίας για την ίση μεταχείριση.

Ημερομηνία-στόχος: έως το τέλος του 2030 (τελευταίο έτος εφαρμογής της τρέχουσας στρατηγικής) για την επανεξέταση της σχετικής με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών νομοθεσίας της ΕΕ, και έως το τέλος του 2024 για τη λήψη μέτρων όσον αφορά την έκδοση της οδηγίας για την ίση μεταχείριση.

91 Προκειμένου να συμβάλει στην κάλυψη του χάσματος στην απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, η στρατηγική 2021-2030 ανακοίνωνε τη λήψη σειράς μέτρων στο πλαίσιο της δέσμης μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, όμως ο σχετικός αντίκτυπος δεν μπορεί ακόμη να αξιολογηθεί. Επιπλέον, η στρατηγική 2021-2030 εισηγείται τη θέσπιση ευρωπαϊκής κάρτας αναπηρίας, ως βήμα προς την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας σε ολόκληρη την ΕΕ. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητά της θα εξαρτηθεί από το πεδίο εφαρμογής που θα καθοριστεί. Η αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας θα συνέβαλλε στην κυκλοφορία χωρίς φραγμούς των ατόμων με αναπηρία σε ολόκληρη την ΕΕ (βλέπε σημεία [52-60](#)). Ως εκ τούτου, συνιστούμε:

Σύσταση 3 – Να καταβληθούν προσπάθειες για την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας

Η Επιτροπή πρέπει να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη για την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας στην ΕΕ (για διαμονές μικρής διάρκειας στα κράτη μέλη της), τηρουμένων των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Ημερομηνία-στόχος: έως το τέλος του 2025.

92 Η Επιτροπή έχει αναλάβει τη φιλόδοξη δέσμευση να δώσει το παράδειγμα όσον αφορά την προσβασιμότητα και την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία. Έχει δε καλέσει και τα άλλα θεσμικά όργανα της ΕΕ να εργαστούν προς αυτή την κατεύθυνση. Ωστόσο, μέχρι στιγμής, με τα διαθέσιμα δεδομένα δεν είναι δυνατόν να αξιολογηθεί κατά πόσον τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν επιτύχει τις φιλόδοξες επιδιώξεις τους όσον αφορά τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό τους (βλέπε σημεία [61-69](#)). Ως εκ τούτου, συνιστούμε:

Σύσταση 4 – Να μετρηθεί η πρόοδος σχετικά με την απασχόληση ατόμων με αναπηρία στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και να παρουσιαστούν σχετικά στοιχεία

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ θα πρέπει να ηγηθούν διά του παραδείγματός τους και:

- α) να μετρούν την πρόοδο όσον αφορά τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό τους και
- β) να αναφέρουν στοιχεία σχετικά με την πρόοδο σε τακτική βάση (κατά προτίμηση ανά διετία) με πλήρη σεβασμό των κανόνων προστασίας των δεδομένων, συγκρίνοντας τα δικά τους δεδομένα με συγκρίσιμες πληροφορίες σε επίπεδο ΕΕ, καθώς και, όπου είναι εφικτό, σε επίπεδο κρατών μελών.

Ημερομηνία-στόχος: έως το τέλος του 2025.

93 Ειδική κατηγορία δαπανών για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία δεν προβλέπεται ούτε στο χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020 ούτε και σε αυτό της περιόδου 2021-2027. Αυτό σημαίνει, μεταξύ άλλων, ότι το πλαίσιο παρακολούθησης της Επιτροπής δεν έχει σχεδιαστεί ώστε να παρέχει πληροφορίες σχετικά με τον βαθμό στον οποίο η χρηματοδότηση της ΕΕ συμβάλλει στη βελτίωση της κατάστασης των ατόμων με αναπηρία. Εν τω μεταξύ, για αμφότερες τις περιόδους που κάλυψε ο εν προκειμένω έλεγχος, η νομοθεσία της ΕΕ προβλέπει έναν κοινό δείκτη εκροής που αναφέρεται σε «συμμετέχοντες/συμμετέχουσες με αναπηρία». Όμως δεν υπάρχει κοινός δείκτης αποτελέσματος που να καταδεικνύει με ποιον τρόπο η ενωσιακή χρηματοδότηση βελτίωσε την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία (βλέπε σημεία [71-77](#)).

94 Κατά τον προγραμματισμό των ταμείων της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027, τα κράτη μέλη πρέπει να πληρούν απαιτήσεις όπως ο οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος για την εφαρμογή της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών και των συστάσεων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Διαπιστώσαμε ότι ο αντίκτυπος των δύο αυτών εργαλείων στη βελτίωση της στόχευσης της ενωσιακής χρηματοδότησης στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία στα κράτη μέλη που επισκεφθήκαμε μπορεί να είναι περιορισμένος λόγω της ανεπαρκούς εστίασης στα άτομα αυτά (βλέπε σημεία [78-85](#)).

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε από το Τμήμα II, του οποίου προεδρεύει η Annemie Turtelboom, Μέλος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο Λουξεμβούργο, κατά τη συνεδρίασή του της 28ης Ιουνίου 2023.

Για το Ελεγκτικό Συνέδριο

Tony Murphy
Πρόεδρος

Παράρτημα

Εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής 2021-2030 και η πορεία τους

	Εμβληματική πρωτοβουλία	Χρονικός ορίζοντας	Κατάσταση
1	Δημιουργία ενός ευρωπαϊκού κέντρου πόρων, του AccessibleEU, για την ενίσχυση της συνοχής των πολιτικών προσβασιμότητας και τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε σχετικές γνώσεις.	2022	Η Επιτροπή υπέγραψε τη σύμβαση για το κέντρο AccessibleEU, γεγονός που σήμανε την εκκίνηση των προπαρασκευαστικών εργασιών, και διοργάνωσε διάφορες παρουσιάσεις και εκδηλώσεις. Η Επιτροπή διενεργεί επίσης διαβουλεύσεις σχετικά με σχέδιο εντολής τυποποίησης για την ανάπτυξη προτύπων για προϊόντα και υπηρεσίες με σκοπό την εφαρμογή της ευρωπαϊκής πράξης για την προσβασιμότητα.
2	Πρόταση δημιουργίας ευρωπαϊκής κάρτας αναπηρίας, η οποία θα αναγνωρίζεται σε όλα τα κράτη μέλη.	2023	Η Επιτροπή έχει εκκινήσει συζητήσεις σχετικά με το θέμα αυτό με τα κράτη μέλη και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η δράση αυτή έχει συμπεριληφθεί στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2023 ως νομοθετική πρόταση.
3	Έκδοση καθοδήγησης προς τα κράτη μέλη με την οποία θα συνιστώνται βελτιώσεις όσον αφορά την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα.	2023	Η Επιτροπή διεξάγει προπαρασκευαστικές εργασίες, περιλαμβανομένων διαβουλεύσεων με τα κράτη μέλη και οργανώσεις που εκπροσωπούν άτομα με αναπηρία.

	Εμβληματική πρωτοβουλία	Χρονικός ορίζοντας	Κατάσταση
4	Έκδοση ευρωπαϊκού πλαισίου ποιότητας για κοινωνικές υπηρεσίες αριστείας για τα άτομα με αναπηρία.	2024	Η εκκίνηση εκκρεμεί.
5	Παρουσίαση δέσμης μέτρων για τη βελτίωση των αποτελεσμάτων στην αγορά εργασίας για τα άτομα με αναπηρία, η οποία θα υποστηρίζει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.	2022	Ολοκληρώθηκε. Η δέσμη μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία δημοσιεύθηκε.
6	Δημιουργία της πλατφόρμας για την αναπηρία, με τη συμμετοχή των εθνικών σημείων επαφής, οργανώσεων που εκπροσωπούν άτομα με αναπηρία και της Επιτροπής, για την υποστήριξη της υλοποίησης της στρατηγικής 2021-2030, καθώς και των εθνικών στρατηγικών για την αναπηρία.	2021	Ολοκληρώθηκε. Η πλατφόρμα για την αναπηρία δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο του 2021 και η πρώτη συνάντηση στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2021.
7	Έγκριση ανανεωμένης στρατηγικής ανθρώπινων πόρων της Επιτροπής, η οποία θα περιλαμβάνει δράσεις για την προώθηση της διαφορετικότητας και της συμπερίληψης ατόμων με αναπηρία.	2022	Ολοκληρώθηκε. Η στρατηγική δημοσιεύθηκε τον Απρίλιο του 2022.

Πηγή: ΕΕΣ, βάσει του πλαισίου παρακολούθησης της Επιτροπής.

Συντομογραφίες

ΣΑΧ: Σύσταση ανά χώρα

CRII/CRII+: Πρωτοβουλία επενδύσεων για την αντιμετώπιση του κορωνοϊού

EDF: Ευρωπαϊκό Φόρουμ Ατόμων με Αναπηρία

EPSO: Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού

Eurofound: Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας

FRA: Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

REACT-EU: Συνδρομή στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις Περιοχές της Ευρώπης

EKT: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

EKT+: Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+

Γλωσσάριο

Δείκτης αποτελέσματος: Τιμές που χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων υποστηριζόμενων έργων ή των αποτελεσμάτων που επιτυγχάνονται σε επίπεδο επιχειρησιακού προγράμματος.

Δείκτης εκροής: Μετρήσιμη μεταβλητή που παρέχει πληροφορίες για την αξιολόγηση των προϊόντων ή των επιτευγμάτων ενός έργου.

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης: Το 2015, ο ΟΗΕ ενέκρινε την Ατζέντα 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία στη συνέχεια επικυρώθηκε από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Στους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης γίνεται ρητή αναφορά στα άτομα με αναπηρία (στόχος 4 για την εκπαίδευση, στόχος 8 για την ανάπτυξη και την απασχόληση, στόχος 10 για την ισότητα, στόχος 11 για την προσβασιμότητα των ανθρώπινων οικισμών και στόχος 17 για τη συλλογή δεδομένων). Άλλοι στόχοι αναφέρονται σε άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, έννοια που καλύπτει και τα άτομα με αναπηρία.

Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία: Το 2007, η ΕΕ υπέγραψε τη σύμβαση, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2011. Αποτελεί ένα διεθνές νομικά δεσμευτικό μέσο που καθορίζει τα ελάχιστα πρότυπα για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Από τα 27 κράτη μέλη, 22 έχουν επίσης επικυρώσει το προαιρετικό πρωτόκολλο στη σύμβαση, που θεσπίζει μηχανισμό ατομικών καταγγελιών. Η ΕΕ δεν το έχει επικυρώσει.

Συστάσεις ανά χώρα: Ετήσια καθοδήγηση που εκδίδει η Επιτροπή, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, προς τα επιμέρους κράτη μέλη σχετικά με τις μακροοικονομικές, δημοσιονομικές και διαρθρωτικές πολιτικές τους.

Ενίσχυση των ικανοτήτων: Διαδικασία παροχής βοήθειας σε άτομα με αναπηρία, προκειμένου να αποκτήσουν ή να βελτιώσουν τις δεξιότητες και τη λειτουργικότητά τους στην καθημερινή τους ζωή.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα: Πλαίσιο για την υλοποίηση, εντός συγκεκριμένης περιόδου, χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ έργων στον τομέα της συνοχής, το οποίο αντικατοπτρίζει τις προτεραιότητες και τους στόχους που προβλέπονται στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης μεταξύ της Επιτροπής και μεμονωμένων κρατών μελών.

Ευρωπαϊκό Εξάμηνο: Ετήσιος κύκλος που παρέχει το πλαίσιο για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών της ΕΕ και για την παρακολούθηση της προόδου.

Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας:

Οργανισμός της ΕΕ που παρέχει πληροφορίες, συμβουλές και εμπειρογνωσία σχετικά με κοινωνικά και εργασιακά ζητήματα και ζητήματα που σχετίζονται με την απασχόληση.

Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων: Πλαίσιο για την εξασφάλιση νέων και αποτελεσματικότερων κοινωνικών δικαιωμάτων για τους πολίτες της ΕΕ.

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Οργανισμός της ΕΕ που προασπίζει τα δικαιώματα, τις αξίες και τις ελευθερίες που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Απαντήσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2023-20>

Χρονογραμμή

<https://www.eca.europa.eu/el/publications/sr-2023-20>

Κλιμάκιο ελέγχου

Στις ειδικές εκθέσεις του ΕΕΣ παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτό διενεργεί επί των πολιτικών και προγραμμάτων της ΕΕ, ή επί διαχειριστικών θεμάτων που αφορούν συγκεκριμένους τομείς του προϋπολογισμού. Το ΕΕΣ επιλέγει και σχεδιάζει τα εν λόγω ελεγκτικά έργα κατά τρόπο ώστε αυτά να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του πολιτικού και δημόσιου συμφέροντος.

Ο εν προκειμένω έλεγχος επιδόσεων διενεργήθηκε από το Τμήμα Ελέγχου II (Επενδύσεις υπέρ της συνοχής, της ανάπτυξης και της κοινωνικής ένταξης), του οποίου προεδρεύει η Annemie Turtelboom, Μέλος του ΕΕΣ. Επικεφαλής του ελέγχου ήταν ο Stef Blok, Μέλος του ΕΕΣ, συνεπικουρούμενος από τον Johan Adriaan Lok, προϊστάμενο του ιδιαίτερου γραφείου του, την Laurence Szwajkajzer, σύμβουλο στο ιδιαίτερο γραφείο του, τον Pietro Puricella και τη Maria Eulàlia Reverté I Casas, διοικητικά στελέχη, την Aleksandra Klis-Lemieszonek, υπεύθυνη έργου, τον Luis de la Fuente Layos, αναπληρωτή υπεύθυνο έργου, τη Marjeta Leskovar, ελέγκτρια, και τον Nils Odins, ελεγκτή. Η Iulia-Mihaela Vlădoianu παρείχε γλωσσική υποστήριξη. Η Όλγα Ιωαννίδου, υπεύθυνη του ΕΕΣ για τη διαφορετικότητα και τη συμπερίληψη, παρείχε υποστήριξη σχετικά με θέματα που άπτονταν της ισότητας και της συμπερίληψης.

Από αριστερά: Iulia-Mihaela Vlădoianu, Luis de la Fuente Layos, Laurence Szwajkajzer, Johan Adriaan Lok, Aleksandra Klis-Lemieszonek, Stef Blok, Maria Eulàlia Reverté I Casas, Pietro Puricella, Marjeta Leskovar.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2023

Η πολιτική για την περαιτέρω χρήση εγγράφων του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) ορίζεται στην [απόφαση αριθ. 6-2019 του ΕΕΣ](#) για την πολιτική ανοικτών δεδομένων και την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Με εξαίρεση τις περιπτώσεις όπου ορίζεται διαφορετικά (π.χ. σε χωριστές ανακοινώσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας), το περιεχόμενο του ΕΕΣ που ανήκει στην ΕΕ παραχωρείται βάσει της άδειας [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Ισχύει, επομένως, ως γενικός κανόνας ότι η περαιτέρω χρήση επιτρέπεται υπό τον όρο ότι αναφέρεται η πηγή και επισημαίνονται οι αλλαγές. Κατά την περαιτέρω χρήση απαγορεύεται η διαστρέβλωση του αρχικού νοήματος ή μηνύματος των εγγράφων. Το ΕΕΣ δεν φέρει ευθύνη για οποιαδήποτε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Εάν συγκεκριμένο περιεχόμενο αναφέρεται σε ταυτοποιήσιμα φυσικά πρόσωπα, π.χ. φωτογραφίες υπαλλήλων του ΕΕΣ, ή περιλαμβάνει έργα τρίτων, απαιτείται πρόσθετη έγκριση.

Όταν παραχωρείται η έγκριση, αυτή ακυρώνει και αντικαθιστά την ανωτέρω γενική έγκριση και αναφέρει σαφώς τυχόν περιορισμούς στη χρήση.

Για τη χρήση ή την αναπαραγωγή περιεχομένου που δεν ανήκει στην ΕΕ, μπορεί να χρειάζεται να ζητήσετε άδεια απευθείας από τους κατόχους των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το λογισμικό ή τα έγγραφα που καλύπτονται από δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα εμπορικά σήματα, τα καταχωρισμένα σχέδια, οι λογότυποι και οι επωνυμίες/ονομασίες, εξαιρούνται από την πολιτική του ΕΕΣ για την περαιτέρω χρήση.

Το σύνολο των ιστότοπων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός του ονόματος χώρου «europa.eu» παρέχει συνδέσμους προς ιστότοπους τρίτων. Δεδομένου ότι το ΕΕΣ δεν έχει έλεγχο επ' αυτών, σας συνιστούμε να εξετάζετε τις πολιτικές τους για την προστασία του ιδιωτικού απορρήτου και της πνευματικής ιδιοκτησίας.

Χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ

Δεν επιτρέπεται η χρήση του λογότυπου του ΕΕΣ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη του οργάνου.

HTML	ISBN 978-92-849-0689-5	ISSN 1977-5660	doi: 10.2865/12553	QJ-AB-23-020-EL-Q
PDF	ISBN 978-92-849-0242-2	ISSN 1977-5660	doi: 10.2865/505188	QJ-AB-23-020-EL-N

Το ένα τέταρτο περίπου των πολιτών της ΕΕ δηλώνει ότι έχει κάποια αναπηρία. Η ΕΕ έχει εγκρίνει στρατηγικές για την αναπηρία, προκειμένου να συνδράμει τα κράτη μέλη στην υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία. Αξιολογήσαμε κατά πόσον η Επιτροπή ενήργησε αποτελεσματικά για την υποστήριξη των ατόμων αυτών. Ο αντίκτυπος της δράσης της ΕΕ στον τομέα αυτό ήταν περιορισμένος και οι βασικοί δείκτες δεν βελτιώθηκαν σημαντικά. Τα κριτήρια για τον καθορισμό του καθεστώτος αναπηρίας διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών και τα στατιστικά στοιχεία δεν είναι συγκρίσιμα, κάτι που ενδέχεται να υπονομεύσει την αμοιβαία αναγνώρισή του. Παρότι στη στρατηγική 2021-2030 καθορίζονται στόχοι, ορισμένα προβλήματα παραμένουν ανεπίλυτα και το σύστημα παρακολούθησης που εφαρμόζεται δεν καταδεικνύει με ποιον τρόπο η χρηματοδότηση της ΕΕ συμβάλλει στη βελτίωση της ζωής των ατόμων με αναπηρία. Συνιστούμε στην Επιτροπή να εξασφαλίσει περισσότερα συγκρίσιμα δεδομένα, να καταβάλει προσπάθειες για την αμοιβαία αναγνώριση του καθεστώτος αναπηρίας και να επανεξετάσει τη νομοθεσία της ΕΕ, προκειμένου να αξιολογήσει τη συμμόρφωσή της με τη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Επίσης, συνιστούμε στα θεσμικά όργανα της ΕΕ να μετρούν την πρόοδο όσον αφορά τη συμπερίληψη ατόμων με αναπηρία στο εργατικό δυναμικό τους.

Ειδική έκθεση του ΕΕΣ, υποβαλλόμενη δυνάμει του άρθρου 287, παράγραφος 4, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ
ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Υπηρεσία Εκδόσεων
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Τηλ. +352 4398-1

Πληροφορίες: eca.europa.eu/el/contact
Ιστότοπος: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors